Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 3 šil., mesečna naročnina 12 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXXI. Celovec, petek, 23. januar 1976 Štev. 4 (1745)

VSAKO PREŠTEVANJE JE BREZOBZIREN DIKTAT

ki ga koroški Slovenci ne bomo sprejeli

Na skupnem celodnevnem seminarju, ki sta ga preteklo soboto, dne 17. 1. 1976, v Bilčovsu priredila Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev, so odborniki obeh osrednjih organizacij, zastopniki študentskih društev ter gostje razpravljali o trenutnem položaju, ki se v njem nahajamo koroški Slovenci.

Glavna tema posveta je bilo s strani Avstrije načrtovano ljudsko štetje posebne vrste oziroma ugotavljanje manjšine. Udeleženci seminarja so poudarili, da ugotavljanje manjšine nikjer ni predvideno kot pogoj za reševanje manjšinskega vprašanja in da je v očitnem nasprotju s sedmim členom avstrijske državne pogodbe. Zato so preštevanje enotno odklonili.

Koroški Slovenci bomo izvedbo ugotavljanja manjšine z vsemi močmi preprečili. Kot eno izmed oblik odpora proti ugotavljanju manjšine so udeleženci enotno označili solidarnostno gibanje slovenskih in nemških demokratov. Polno podporo so izrekli Solidarnostnemu komiteju za pravice koroških Slovencev.

V izčrpni razpravi so udeleženci seminarja temeljito in vsestransko osvetlili vprašanja, ki se postavljajo v zvezi z nameravanim preštevanjem ali ugotavljanjem. Pri tem je bilo posebej opozorjeno na dosedanjo prakso pri ljudskih štetjih v Avstriji, ki je „uspela" prebivalstvo južne Koroške razdrobiti kar na 25 kategorij, kar je brez dvoma svetovni rekord. **„To je primer popolne manipulacije, ki jo lahko imenujemo statistični genocid in višek diskriminacije,"** je bilo poudarjeno. Na podlagi dokumentacije o poteku dogajanj za državno pogodbo in posebej za člen 7 je bilo opozorjeno na bistveno razliko med senžermensko mirovno pogodbo ter državno pogodbo iz leta 1955, kar se tiče manjšinske zaščite: medtem ko prva zagotavlja pravice in zaščito manjšinam na splošno, ne glede na ozemlje, kjer živijo, je v členu 7 točno določeno ozemlje, na katerem mora veljati manjšinska zaščita. **Zato je vsako ugotavljanje manjšine v načelu nasprotno določilom državne pogodbe in protizakonito, ker ne priznava zaščite manjšine kot celote na njenem ozemlju.** Prav tako tudi mednarodna praksa kaže, da uveljavljanje pravic manjšin ne more biti odvisno od številčne moči manjšin. **Torej je praksa, ki se je poslužuje Avstrija, ne le edinstvena v svetu, ampak predvsem tudi v nasprotju s tozadevnimi načeli Združenih narodov in raznih mednarodnih ustanov.** Končno pa je pri obravnavanju tega vprašanja treba upoštevati še najrazličnejše psihološke in psiho-sociološke elemente narodnega boja, kjer bomo zelo hitro ugotovili, da v razmerah, kakršne vladajo na Koroškem, ne more biti govora o svobodnem opredeljevanju. **To pomeni, da kakršno koli preštevanje ali ugotavljanje v teh razmerah ne more dati resničnih oz. veljavnih rezultatov; zato more imeti tako štetje edini namen, da razdrobi naselitveno ozemlje manjšine ter zoži njene pravice.**

Kot podlaga za razpravo so poleg drugih prispevkov služile tudi teze, ki jih je pripravila ZSO in v katerih je med drugim opozorjeno:

● **Ozemlje, na katerem živimo koroški Slovenci, je znano** tako iz naselitvene zgodovine kot iz raznih upravno-administrativnih ukrepov s strani avstrijskih oblasti; celo Himmlerjev odlok iz leta 1943 je priznaval sklenjenost tega ozemlja, kar velja posebej še za odredbo koroške provizorične deželne vlade o dvojezičnem šolstvu po zlomu fašizma. Šele v najnovejših publikacijah ni več govora o dvojezičnem ozemlju oziroma o ozemlju dvojezičnega šolstva, temveč le o posameznih občinah, **v čemer se kaže očitni namen, da bi manjšinsko ozemlje razdrobili na nekaj otočkov sredi nemškega naselitvenega prostora.**

● Za izpolnitev obveznosti, ki jih nalaga Avstriji državna pogodba glede slovenske in hrvaške narodne skupnosti, omenjena **pogodba ne predvideva predhodnega ugotavljanja oz. preštevanja manjšin.** V členu 7, ki je sad naše borbe proti fašizmu, ni niti sledu o takem pogoju. Nasprotno: vse znanstvene publikacije o poteku pogajanj za državno pogodbo izpričujejo, da je bil zavrnjen britanski predlog, ki je predvideval uresničitev manjšinskih pravic le tam, kjer znaten del prebivalstva pripada manjšini; obveljal je sovjetski predlog, ki je odklanjal vsako povezovanje oz. pogojevanje manjšinskih pravic s številčno močjo manjšin. **Zato načrtovano ugotavljanje manjšine odnosno ljudsko štetje posebne vrste ni nič drugega kot poskus revizije državne pogodbe.**

● Zahteve po ugotavljanju manjšine so se pojavile že kmalu po podpisu državne pogodbe, namreč na zborovanju nemškonacionalističnih sil septembra 1957 v Maria Trostu. Nosilci teh zahtev so pripadali in še danes pripadajo srednjemu meščanskemu sloju, **ki se na Koroškem tradicionalno nagiblje k velenemštvu.** Zaradi tega, ker sta obe veliki stranki sprejeli v svoje vrste veliko število bivših nacistov, ki si jih želi pridobiti za bolj ostro in neprikrito protislovensko nacionalistično politiko tudi svobodnjaška stranka (na Koroškem poleg KHD prva zagovornica ugotavljanja), sta se zahtevi priključili tudi ÖVP in SPÖ z namenom, da ne zgubita svojih pristašev in hkrati z željo, da odvrneta pozornost od drugih družbenih problemov.

● **Pri tem gre za tiste sile, ki so že enkrat povzročile propad demokratičnega družbenega reda v državi, propad Avstrije kot neodvisne države;** sile, ki so načrtno izvajale nasilje nad pripadniki rasnih in etničnih skupin (predvsem tudi koroških Slovencev) ter demokratičnimi in revolucionarnimi Avstrijci, ne glede na njihovo narodno, politično in versko pripadnost. Te sile so še danes pripravljene omalovaževati in zagovarjati fašistično nasilje ter se ponovno skušajo organizirati.

● **Manjšina mora biti subjekt svojih teženj in zahtev,** zato ima

(Dalje na 8. strani)

Lastne smrtne obsodbe

koroški Slovenci ne bomo podpisali

Na torkovi seji koroške deželne vlade je deželni glavar Wagner med drugim poročal tudi o raznih vprašanjih, ki so povezana z manjšinsko problematiko. Tako je bilo govora o zadnjem razgovoru vodstev treh v parlamentu in deželnem zboru zastopanih strank dne 18. decembra 1975 na Dunaju (za danes je predviden nov sestanek, kjer naj bi kancler Kreisky poročal o svojem razgovoru s predsednikom Titom); prav tako pa je članom deželne vlade poročal tudi o informativnih razgovorih, ki jih je imel ločeno s predstavniki obeh slovenskih osrednjih organizacij ter koroškega Heimatdiensta.

V tej zvezi je deželni glavar „z obžalovanjem" opozoril, da slovenske organizacije odklanjajo načrtovano jezikovno štetje, ter je ostale člane deželne vlade pozval, naj se „informativno in pojasnjevalno" potrudijo, da bi tudi na slovenski strani dosegli „pripravljenost za kompromis".

Ob znanem stališču, ki ga v tem vprašanju že od vsega začetka odločno in dosledno zavzemata obe osrednji organizaciji koroških Slovencev, pa tudi po odgovoru, ki ga je prav v tej zvezi dobil kancler Kreisky od najvišjih predstavnikov Jugoslavije, se je res treba vprašati, kje jemljejo merodajni dejavniki v deželi in državi trmo, s katero hočejo mimo vseh pomislekov in argumentov brezobzirno vsiliti diktat ugotavljanja oz. preštevanja. Ob diktatu ene strani vendar ne more biti pripravljenosti za kompromis na drugi strani, zlasti če gre — kakor v konkretnem primeru — za biti ali ne biti, saj je vendar znano, da pomeni kakršno koli preštevanje v resnici le izpolnitev zahteve nemških nacionalistov, ki se po neuspelem fizičnem iztrebljenju koroških Slovencev za časa nacizma že vsa povojna leta trudijo, da bi svoj „cilj" dosegli s statističnim genocidom.

Pričakovati in celo zahtevati, da bomo na tako smrtno obsodbo dali podpis tudi koroški Slovenci, je pač — da se milo izrazimo — skrajno neokusno!

Kancler Kreisky

petinšestdesetletnik

Včeraj je zvezni kancler dr. Bruno Kreisky obhajal svojo petinšestdesetletnico. Ob tej priložnosti je bil deležen številnih počastitev in v najrazličnejših prispevkih je bila orisana njegova osebnost.

Bruno Kreisky — tako so si ocene precej enotne — nedvomno sodi med velike avstrijske državnike povojne dobe in hkrati med tiste politike, ki so se neizbrisno vpisali tudi v knjigo svetovne zgodovine, zlasti pa zavzema njegovo ime pomembno mesto v vrstah socialne demokracije. Pod njegovim vodstvom si je SPÖ priborila absolutno večino in zdaj že drugo dobo sama nosi odgovornost za razvoj v Avstriji. Prvenstveno njegova zasluga pa tudi je, da si je Avstrija pridobila mednarodni ugled kot nevtralna država v krogu tistih sil, ki si prizadevajo za zmanjševanje napetosti in za sožitje v svetu.

Tudi v ožjem koroškem merilu in posebej v našem vprašanju je SPÖ pod vodstvom Kreiskega napravila začetni korak v novo smer: Manjšinska vprašanja je začela reševati v sodelovanju s prizadeto manjšino in prvič v zgodovini je bil zaveden Slovenec na socialistični listi izvoljen v deželni zbor. Ravno ta prelom s koroško tradicijo pa je priklical na plan nacionalistične sile, ki so čutile nevarnost, da zgubijo svoj vpliv na narodnostno politiko. In tukaj je treba prav tako ugotoviti, da je SPÖ pod vodstvom Kreiskega žal kapitulirala in se v manjšinski politiki z ÖVP in FPÖ znašla na skupni liniji podrejanja željam in zahtevam nemških nacionalistov, kakor najbolj prepričljivo kaže enotni sklep treh strank o nedemokratičnem in protiustavnem ugotavljanju manjšine oziroma ljudskem štetju posebne vrste.

Zadnji ukrepi vlade

so sprožili široke razprave

V začetku prejšnjega tedna je imela zvezna vlada skupaj s socialističnimi deželnimi glavarji ter vodstvom socialistične stranke svoje prvo letošnje klavzurno posvetovanje, na katerem so bile postavljene smernice za politiko prihodnje dobe. Zasedanje je bilo bolj kot sicer v središču širokega zanimanja, saj je bilo že vnaprej znano, da bo ob tej priložnosti prišlo do sklepov, ki bodo precej neprijetno prizadeli celotno prebivalstvo naše države.

Da se je tudi Avstrija, ki se je v primerjavi z mnogimi drugimi državami razmeroma dolgo kar precej uspešno branila pred gospodarsko krizo, zdaj znašla v resnih težavah, gotovo ni več treba posebej omenjati. Torej se je morala vlada baviti z vprašanjem, kako iskati in najti pot iz teh težav. Poleg tega pa je treba poskrbeti tudi sredstva za izpolnjevanje neštetih tekočih nalog, ki se postavljajo pred vlado. Na klavzurnem zasedanju prejšnji teden in na posebni gospodarski konferenci ta teden je prišlo do ustreznih sklepov: za poživitev gospodarske rasti bo vlada skrbela z državnimi subvencijami in naročili, z izrednimi davčnimi olajšavami in drugimi oblikami pomoči; potrebna dodatna sredstva v določene namene (zlasti na področju izgradnje prometnih zvez) pa bo dobil finančni minister s pomočjo raznih podražitev (npr. bencina) in zvišanja davkov (npr. davka na motorna vozila), tako da bodo morali posebno globoko seči v žep lastniki motornih vozil, ki jih poleg tega čaka še občutno zvišanje obveznega zavarovanja.

Seveda pa bodo ravno podražitve prometa v doglednem času povzročile dvig cen tudi na najrazličnejših drugih področjih, da niti ne govorimo o vseh tistih „drobnih" podražitvah, ki jih bolj ali manj na tihem doživljamo enkrat tu in drugič tam. Sklepi klavzurnega posvetovanja v tej luči gotovo niso popularni, vendar morajo tudi v opozicijskih krogih priznati, da v danih razmerah tudi sami ne bi mogli dosti drugače ukrepati. In celo tisk, ki socialistični vladi nikakor ni naklonjen, najde poleg „obvezne" kritike še priznanje, da vlada s svojim odločnim ravnanjem dokazuje svojo sposobnost.

Javnost pa zaposluje tudi vprašanje, kdaj in v kakšni obliki bo kancler Kreisky izvršil napovedane spremembe v zvezni vladi. Gre za naslednike vicekanclerja in socialnega ministra Häuserja (za mesto vicekanclerja omenjajo finančnega ministra Androscha in dunajskega župana Gratza, za položaj socialnega ministra pa predsednika zveze socialnega zavarovanja Weissenberga ter poslanca Dallingerja in Sekanino), zunanjega ministra Bielke (najboljše izglede ima predstavnik Avstrije v OZN Jankowitsch, navajajo pa tudi generalnega sekretarja zunanjega ministrstva Haymerla) in kmetijskega ministra Weihsa (ki ga bo po vsej verjetnosti nasledil sedanji državni sekretar v tem ministrstvu Haiden).

Odločitev bo padla morda že 28. januarja na zasedanju vodstva SPÖ, sicer pa na kongresu stranke, ki bo meseca marca. In ta odločitev je posebno važna zlasti glede osebe novega vicekanclerja, kajti precej gotovo je, da bo to hkrati tudi že bodoči naslednik kanclerja dr. Kreiskega samega, ko bo le-ta ob koncu sedanje legislativne dobe, torej v štirih letih, zapustil areno aktivne politike.

Brezposelnost narašča

Posebno je prizadet južni del Koroške

Vse do nedavnega je vsaj na zunaj izgledalo, da je Avstrija nekakšen „otok blaženih": medtem ko so se v drugih državah množili znaki resne gospodarske krize in je nenehno naraščalo število brezposelnih, je bilo v naši državi slišati le o polni zaposlitvi. Zdaj pa se stvari hitro spreminjajo tudi pri nas. Vicekancler Häuser kot pristojni minister za socialno upravo je na torkovi seji ministrskega sveta poročal, da je letos računati s tem, da bo povprečno število brezposelnih naraslo od lanskih 55.000 na 72.000, odnosno se bo odstotek brezposelnosti povečal od 2,1 na 2,6 % od celotnega števila zaposlenih.

Take napovedi so vsekakor resne in kažejo, da gospodarstvo še ne bo tako hitro našlo izhod iz sedanje krize — kljub velikim podporam, ki jih je vlada prav te dni sklenila v obliki državnih subvencij in naročil, odpisov pri davkih, subvencij in drugih vrst pomoči. Saj se je v tej smeri izjasnil tudi vicekancler Häuser, ki je menil, da bo naraščanje brezposelnosti ostalo v predvidenih mejah le pod pogojem, da bo rast gospodarstva dejansko dosegla predvideno stopnjo 1,5 % in da se bo število tujih delavcev zmanjšalo za nadaljnjih 30.000 oseb.

Razvoj, kakor ga navedeni podatki nakazujejo v državnem merilu, pa je še dosti hujši pri nas na Koroškem. Tako je koroška delavska zbornica ugotovila, da je z ozirom na brezposelnost med vsemi avstrijskimi zveznimi deželami najbolj prizadeta Koroška, kjer so ob koncu minulega leta zabeležili 13.387 brezposelnih, to je 8,3 %. Medtem se je položaj še poslabšal, saj je število brezposelnih še naprej naraščalo. Še posebej velja to za južni del dežele, kjer je ravno v teh dneh zgubilo delo in kruh skoraj 50 oseb, ki so bile zaposlene pri podjetju Leitgeb v Sinči vasi. Po odstotku brezposelnosti se je znašel na prvem mestu okraj Velikovec, kjer je brez zaposlitve 6 % prebivalstva; medtem ko predstavlja velikovški okraj s svojim prebivalstvom le 8,1 % celotnega prebivalstva Koroške, je delež tega okraja z ozirom na brezposelnost narasel že na 12,5 %.

Danes opozarjajo na te razmere na južnem Koroškem tudi tisti, ki so bili nekdaj povsem gluhi za opozorila, prošnje in zahteve prizadetega prebivalstva. Koroški Slovenci smo načrtno zapostavljanje našega ozemlja že od vsega začetka kritizirali kot del široko zasnovane protislovenske politike, ki je v svoj nacionalistični voz vpregla tudi gospodarstvo. Zdaj, ko se kažejo sadovi take politike, je seveda prepozno prelivati krokodilove solze, kot to dela koroška ÖVP. Kajti za grehe, ki so bili narejeni iz ozkih nacionalističnih vidikov, je v polni meri sokriva in soodgovorna za posledice. Zlasti pa z geslom „Primite tatu!" ne bo pomagano tistim, ki jih neposredno prizadenejo „sadovi" skozi desetletja neodgovorno vodene gospodarske politike napram južni Koroški.

Nima poštenih namenov

kdor se v manjšinski politiki poslužuje renegatov

„Hrvati so za štetje!" Tako in podobno se glasi napoved posameznih časopisov na Koroškem in sploh v Avstriji, ko poročajo o tem, kako je konferenca županov „hrvaških in dvojezičnih občin" na Gradiščanskem konec minulega tedna „soglasno in v celoti" odobrila osnutek zakona za posebno ljudsko štetje oziroma ugotavljanje manjšine. Pri omenjeni konferenci županov gre menda v glavnem za pristaše SPÖ, njihov vodja pa je „znani" socialistični poslanec Robak.

Da se je Robakova skupina izrekla za štetje, seveda nikogar ne preseneča, saj so o istem Robaku znane še precej drugačne stvari. Celo nemški listi morajo priznati, da je Robak zagovornik „tihe asimilacije"; nasprotno od njega in njegove skupine pa se gradiščanski Hrvati, ki so združeni v Hrvaškem kulturnem društvu, borijo za ohranitev svoje narodne, kulturne in jezikovne svojstvenosti.

Na naše koroške razmere bi gradiščanskega Robaka — vsaj v gotovih ozirih — lahko primerjali s koroškim Einspielerjem in njegovim vindišarstvom. Kakšen odgovor smo dali koroški Slovenci kanclerju Kreiskemu, ko je v svoji študijski komisiji dovolil, da o naših vprašanjih soodloča „koroški Robak", verjetno še ni pozabljeno. S tem pa je tudi mednarodna javnost videla, kakšnih metod se Avstrija poslužuje, da bi manjšine opeharili še za zadnje ostanke pravic.

Dovolj jasen odgovor „svojemu" Robaku pa so že večkrat dali tudi gradiščanski Hrvati. Kdor se v manjšinski politiki poslužuje renegatov in asimilantov, pač ne more imeti poštenih namenov!

Nepremagana preteklost

slej ko prej bremeni ugled Avstrije

Čeprav so se določeni krogi zelo trudili, da bi po „ureditvi spora" med kanclerjem Kreiskym in vodjo židovskega dokumentacijskega arhiva ing. Wiesenthalom napravili vtis, kakor da je s tem urejena tudi „zadeva Peter", nepremagana preteklost — in v ta okvir nedvomno spada tudi in morda še posebej omenjena zadeva — slej ko prej bremeni ugled Avstrije. Država, katere vodilni predstavniki mirno sodelujejo s človekom, ki mu je bilo dokazano članstvo v prosluli edinici SS, mora zgubiti na svojem ugledu.

Ta resnica je bila znova potrjena ob koncu minulega tedna, ko je na Dunaju zasedalo vodstvo svetovne zveze liberalnih strank in so se v avstrijski prestolnici zbrali zastopniki liberalnih grupacij iz skoraj vseh zahodnoevropskih dežel — z izjemo tistih, ki prav iz protesta proti prej omenjenim razmeram v Avstriji niso hoteli priti. Tudi med liberalnimi politiki so namreč ljudje, ki se nočejo vsesti za skupno mizo s predstavniki tiste stranke, na katere čelu stoji bivši oficir SS — namreč avstrijske FPÖ. Še posebej pa so svoj odpor demonstrirali osebno do predsednika Petra, ki ga niso vabili na nobeno uradno srečanje v okviru dunajskega zasedanja.

Tako je bil Peter zelo očitno potisnjen na stran, z njim pa je postal precej dvomljiv tudi „liberalni" značaj njegove FPÖ, saj udeleženci dunajskega zasedanja svetovne zveze liberalnih strank niti na izrecna vprašanja novinarjev niso hoteli jasno in nedvoumno potrditi, da smatrajo avstrijsko FPÖ za liberalno stranko. Da tukaj ni vzrok samo Petrova SS-ovska preteklost, ni treba posebej poudarjati, saj je FPÖ tudi sicer že dostikrat kazala v svoji politiki poteze, v katerih bi težko odkrili sledove liberalne politike, kakor jo zastopajo liberalne stranke v posameznih evropksih državah.

Nauk, ki ga je prejela FPÖ ob dunajskem „liberalnem vrhu", pa bi moral biti pravzaprav tehten dovolj, da bi se ob njem zamislili tudi v drugih političnih grupacijah Avstrije. Spričo zadržanja v „zadevi Peter" (s katerim je izzval veliko nezadovoljstvo tudi v lastni stranki) to velja še posebej za kanclerja Kreiskega, kateri pa je ob koncu minulega tedna tudi še na drugem področju — namreč v socialistični internacionali — moral ugotoviti, da se stvari ne razvijajo povsod tako, kakor bi si želeli določeni politični krogi v Avstriji.

Tukaj mislimo zlasti na znani odpor SPÖ in predvsem predsednika Kreiskega proti vsakemu sodelovanju s komunisti. Na srečanju voditeljev socialdemokratskih in socialističnih strank v Helsingöru pri Kopenhagnu je bilo slišati, da je v odnosih med socialisti in komunisti že v marsikateri zahodnoevropski državi prišlo do pomembnih sprememb. Posebno ilustrativno pa je te spremembe utemeljeval vodja francoskih socialistov Francois Mitterand, ki je poročal, kako je lani jeseni zaskrbljenost ameriškega zunanjega ministra Kissingerja zavrnil z ugotovitvijo: Če se je treba odločati med globalnimi strateškimi interesi na eni ter interesi francoskih delavcev po drugi strani, potem se bo vedno odločil za interese francoskih delavcev.

Države v razvoju

za pravične gospodarske odnose

Prihodnji mesec — 11. februarja — se bo v Parizu začel tako imenovani „dialog med Severom in Jugom", to je konferenca, na kateri bodo obravnavali odnose med industrializiranimi državami na eni ter deželami tretjega sveta na drugi strani. Gre za pomembno zasedanje, na katerem naj bi se domenili o tem, na kakšni podlagi naj se v bodoče razvijajo trgovinski odnosi oziroma gospodarsko sodelovanje.

Predmet razgovorov bodo energetska, surovinska, razvojna in finančna vprašanja, torej načelni problemi, ki jih bodo preučili na zahtevo dežel tretjega sveta. Te dežele so se že dogovorile glede pogajalne platforme ter zahtevale, da mora imeti pariško zasedanje izrazito političen značaj, ker le na ta način — tako pravijo — bo mogoče bistveno spremeniti odnose med industrijskimi državami in deželami tretjega sveta, poleg tega pa uvesti novo ureditev v svetovnem gospodarstvu.

Dežele tretjega sveta se zavedajo, da razgovori v Parizu ne bodo lahki. Tozadevno je bila težavna že razprava na pripravljalni konferenci, saj nikakor ni bilo lahko uskladiti interese vseh treh kategorij držav, ki pripadajo tako imenovanemu tretjemu svetu: držav izvoznic petroleja, ki se celo med seboj razhajajo glede odnosov do industrializiranih držav; držav, ki izvažajo druge surovine; in končno revnih držav. Pri odnosih do industrializiranih oz. bogatih držav morajo poleg vsega drugega tudi misliti na to, da najdejo „govorico", ki ne bo „pretrda", pa tudi ne „premehka": v prvem primeru bi se bogate države lahko maščevale s tem, da bi ukinile svojo pomoč za razvoj; v drugem primeru pa bi tretji svet še težje uspel s svojo zahtevo po pravičnih gospodarskih odnosih.

Manjšinske pravice

uveljavljajo tudi v SR Hrvatski

Italijanska narodnost, ki živi v Jugoslaviji, se deli — kakor znano — na Slovenijo in Hrvatsko. O položaju in uveljavljanju dejanske enakopravnosti italijanske narodnosti v Sloveniji smo že večkrat obširno poročali. Podobno pa so tudi v Hrvatski v teku prizadevanja, da bi pravice in enakopravnost, ki jih narodnostim zagotavlja ustava, našle čim popolnejši odraz tudi v praksi, v vsakdanjem življenju.

Osrednja organizacija italijanske narodnosti v Hrvatski je Italijanska unija za Istro in Reko. Pred nedavnim je imelo vodstvo te organizacije pogovor s predstavniki SZDL Hrvatske, kjer so bile pojasnjene razne značilnosti o vlogah in dejavnostih Italijanske unije oziroma italijanske narodnostne skupnosti.

Med drugim je bil na sestanku govor o ustroju Italijanske unije in krajevnih skupnosti državljanov italijanske narodnosti, in sicer v tem smislu, da je treba pripadnikom manjšine omogočiti najboljše pogoje za njihov kulturni razvoj. Predsednik republiške konference Socialistične zveze Hrvatske dr. Ivo Margan in predsednik konference za Istro in Hrvatsko primorje Ferlin sta ob tej priložnosti zagotovila, da hoče republiška oz. regionalna konferenca Socialistične zveze skladno sodelovati z Italijansko unijo, pa tudi z drugimi ustanovami italijanske narodnostne skupnosti, da bi se le-ta kar z največjim uspehom vključevala v splošno družbeno-politično dogajanje.

Posebej je bilo v tej zvezi poudarjeno, da si bo Socialistična zveza Hrvatske v bodoče še bolj prizadevala, da skupno z drugimi socialnopolitičnimi organizacijami republike in regije pospeši proces pojasnitve dejanske važne vloge, ki jo igra italijanska narodnostna skupnost. Zato bo Socialistična zveza omenjene organizacije mobilizirala z namenom, da se uresničijo pravice državljanov italijanske narodnosti. K tem skupnim naporom naj bi prispevalo tudi praktično uveljavljenje pred nedavnim sklenjenega sporazuma o ureditvi odprtih vprašanj in o sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo.

Za Slovence v Italiji

bo leto 1976 v znamenju boja za uveljavljanje slovenskega jezika

V ospredju zanimanja slovenske narodne skupnosti v Italiji in tudi demokratične italijanske javnosti na področju dežele Furlanije-Julijske krajine je — kakor smo poročali že v zadnji številki — vprašanje uporabe slovenskega jezika v javnosti. Temu problemu je bilo namenjeno tudi zborovanje, ki ga je prejšnji teden priredila Slovenska kulturno-gospodarska zveza v Trstu in na katerem je bilo govora o izvedbi množične akcije v podporo boju za pravice rabe slovenščine v izvoljenih svetih, predvsem v tržaškem občinskem in pokrajinskem svetu.

Na zborovanju so sodelovali poleg članov vodstva SKGZ tudi predstavniki tržaške Slovenske prosvetne zveze in Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, nadalje zastopniki v omenjeni zvezi včlanjenih društev in skupin, kakor tudi predstavniki drugih članic SKGZ. Po uvodnih poročilih so udeleženci zborovanja soglasno podprli stališča, da je v teh razmerah potrebna najodločnejša, čimbolj osredotočena in enotna akcija vseh Slovencev ob podpori italijanskih demokratičnih sil, da se uveljavi pravica rabe slovenskega jezika v posameznih forumih krajevnih oziroma občinskih in deželnih uprav.

Ta akcija — je bilo poudarjeno — mora zajeti vse organizacije in vsa društva. Obsegala naj bi zborovanja, na katerih bodo sprejete resolucije z zahtevo po uveljavitvi pravice do rabe slovenščine v izvoljenih predstavništvih; tozadevne zahteve bodo poslali tržaškemu županu, predsedniku pokrajine, načelnikom svetovalnih skupin in političnim strankam. Poleg tega nameravajo svojo zahtevo izpovedati tudi s plakati in z raznimi drugimi oblikami nastopanja v javnosti.

Posebej je bila naglašena potreba po čimbolj enotnih skupnih nastopih vseh slovenskih in naprednih sil na vseh ravneh. Tako bo leto 1976 (kakor je bilo leto 1975 posvečeno 30-letnici osvoboditve) posebej posvečeno boju za uveljavljanje slovenskega jezika. V tem smislu bodo — kakor je bilo povedano na zborovanju — tudi letošnje Prešernove in Cankarjeve proslave izzvenele v duhu boja za jezikovne in splošne narodne pravice Slovencev v Italiji.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza je na podlagi zaključkov tega zborovanja poslala tržaškemu županu, pokrajinskemu predsedniku ter političnim skupinam in strankam posebno izjavo, v kateri je ponovno opozorila, da v italijanski zakonodaji ni nobenega predpisa, ki bi prepovedoval rabo slovenskega jezika. Zato pri tem ne gre za vprašanje pristojnosti ali zakonske ureditve, ampak za vprašanje politične dobre volje, ki jo naj politične sile izpričajo s tem, da bodo podprle zahteve Slovencev po priznanju njihovih pravic.

V okviru svojih prizadevanj za dosego narodnih pravic pa Slovenci v Italiji iščejo tesnejše stike tudi z drugimi narodnimi manjšinami v državi. Tako je delegacija Slovenske skupnosti pred kratkim obiskala vodstvo južnotirolske ljudske stranke v Boznu in njeno parlamentarno zastopstvo. Namen srečanja je bil vzpostaviti redne in stalne stike z zastopniki nemške manjšine, ki uživa danes najbolj ugoden položaj od vseh narodnostnih manjšin v Italiji. Predstavniki SVP so izrazili pripravljenost poglobiti sodelovanje s slovensko manjšino ter na ustreznih mestih podpreti njene pobude.

aula slovenica

CELOVEC
PAULITSCHG. 5-7

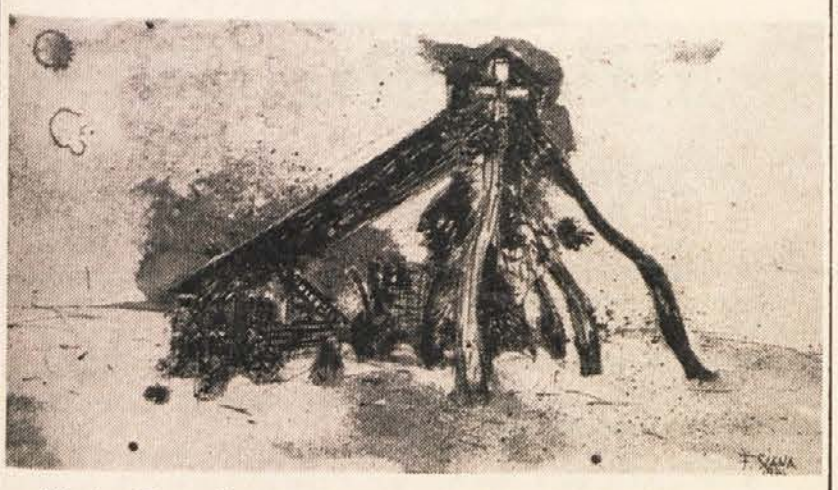

Vljudno Vas vabimo na otvoritev razstave olj in akvarelov

akademskega slikarja

Franceta Slane

v ponedeljek 26. januarja 1976 ob 19. uri.

Razstava bo odprta do 13. februarja 1976, in sicer od ponedeljka do petka od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

Velik uspeh

mednarodne razstave „Mir 75" v Slovenj Gradcu

Mednarodna likovna razstava pod naslovom „MIR 75 — 30 OZN", ki so jo odprli lani oktobra v Slovenj Gradcu v počastitev tridesetletnice Združenih narodov, je zabeležila tako velik uspeh, da so se organizatorji odločili, da bi prireditev podaljšali do letošnjega junija.

Razstava, ki obsega okoli 400 izbranih del kakih 200 umetnikov iz vseh delov sveta, predstavlja takoimenovano angažirano umetnost ter je osredotočena predvsem na temo mir. Umetniki vsak v svojem „jeziku" pripovedujejo o boju človeka proti zapostavljanju, proti diskriminaciji, proti rasizmu in drugim krivicam, o boju za svobodo, pravico in mir.

Že v dobrih dveh mesecih so zabeležili blizu 30.000 obiskovalcev razstave; med njimi so domačini, skupine šolarjev, obiski delavcev; pa tudi iz drugih predelov Slovenije in Jugoslavije ter iz inozemstva prihajajo v Slovenj Gradec številni ljubitelji likovne umetnosti, da si ogledajo izredno zanimivo razstavo, s tem obiskom pa hkrati izpričajo tudi svojo privrženost stvari miru in sožitja med narodi.

S podaljšanjem prireditve bo dana priložnost obiska tudi tistim, ki razstave doslej še niso videli. Obisk pa je vsekakor treba vsakomur priporočati.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na

Prešernovo proslavo

V POČASTITEV SLOVENSKEGA KULTURNEGA PRAZNIKA

v petek 6. februarja 1976 ob 19.30 uri v auli slovenici Pavličeva 5-7 v Celovcu

Sodelujejo:

- **Predsednik Akademije znanosti in umetnosti akademik Josip Vidmar kot slavnostni govornik**
- **Članica Opere SNG Ljubljana Milka Evtimova**
- **Pianist Milan Stante**
- **Recitatorji Miha Baloh, Marta Polanšek, Tonči Schlapper in Miha Travnik**

Ljubitelje slovenske kulture in umetnosti vabimo, da se proslave udeležijo v čim večjem številu. Z udeležbo na Prešernovi proslavi bomo izpričali povezanost z narodno celoto.

Odbor

Spominski muzej Prežihovega Voranca

Kakor mnogi drugi slovenski književniki, tako bo tudi Prežihov Voranc — največji besedni umetnik slovenske Koroške — dobil spominski muzej. Začela se je namreč akcija za zbiranje sredstev, ki so potrebna, da bi pisateljevo rojstno hišo na Preškem vrhu nad Kotljami preuredili v spominski muzej, ki naj bi obiskovalce seznanjal z osnovnimi potezami pisateljeve človeške podobe, s temeljnimi podatki o njegovem življenju in delu, prav tako pa tudi z značilnostmi kmečko-delavskega okolja, iz kakršnega so izšli Voranc in večina njegovih literarnih junakov.

Sredstev, ki bi bila potrebna za preureditev Prežihove bajte v spominski muzej, Prežihov domači kraj in njegova širša koroška okolica seveda ne zmoreta sama, marveč je potrebna podpora vse slovenske javnosti. Denar zbirajo po šolah (vsak šolar naj bi prispeval po en dinar), vključile pa se bodo predvsem tudi kulturne skupnosti.

Poročila slovenskih zgodovinarjev

Zgodovinsko društvo Slovenije je pred nedavnim izdalo prvi in drugi zvezek Zgodovinskega časopisa za leto 1975. Dvojni zvezek prinaša več zanimivih razprav; objavljenih je vrsta referatov z zborovanja slovenskih zgodovinarjev v Piranu leta 1974. Kot v vseh drugih zvezkih so tudi tokrat objavljena poročila o strokovnih kongresih in simpozijih in priobčene ocene in poročila. Zvezek zaključuje poročilo o novih knjigah Narodne in univerzitetne knjižnice, knjižnice SAZU ter nekaterih drugih ljubljanskih znanstvenih inštitutov.

Obširno razpravo je za Zgodovinski časopis tokrat prispeval ljubljanski univerzitetni profesor Metod Mikuž, ki govori o vprašanju Julijske krajine in Trsta 1947—1954. V prvem delu piše Mikuž o poteku pogajanj o tem ozemlju od konca vojne (oziroma junija 1944) do zaključka pariške mirovne pogodbe, v drugem poglavju obravnava nastanek Svobodnega tržaškega ozemlja, v zadnjem pa prikazuje pot do Londonskega memoranduma iz leta 1954, na podlagi katerega sta Jugoslavija in Italija neposredno mogli pristopiti k reševanju svojih meddržavnih problemov. Ferdo Gestrin priobčuje dva zelo zanimiva prispevka s področja gospodarske zgodovine Slovencev. V prvem razpravlja o gospodarstvu in družbi zahodnojugoslovanskih dežel od 15. do srede 17. stoletja, ko so vodile važne trgovske poti preko slovenskega ozemlja. Gestrin pravi, da je visok gospodarski razvoj obmorskih dežel bil odvisen predvsem od njihovega zaledja. V drugem prispevku, piranskem referatu, se ukvarja s trgovino slovenskih dežel z italijanskimi ob koncu srednjega veka in v 16. stoletju. Govori o vplivu slovenskih in italijanskih trgovcev na to trgovino ter bolj nadrobno piše o tranzitni trgovini ter o zvrsteh trgovskega blaga.

Štirje prispevki so posvečeni slovenski politiki v Taafejevi dobi. Vsi referati so bili prebrani na piranskem zasedanju. Vasilij Melik podaja splošen uvod v slovensko politiko te dobe, ko so v monarhiji zavladale konservativne sile, ki Slovencem niso prinesle kaj prida, saj so se morali zadovoljevati — razen kranjskih — s politiko drobtinic. O goriških Slovencih v tej dobi razpravlja Branko Marušič, o koroških Slovencih v Taafejevi dobi govori Avguštin Malle, medtem ko France Rozman piše o delavskem gibanju na Slovenskem v Taafejevi dobi.

Umrlega Dušana Kermavnerja in njegovega plodnega dela se spominja Bogo Grafenauer. Med recenzijami naj omenimo le dve izpod peresa Toneta Zorna, ki ocenjuje knjigi „Deutsche und Slawen" (avtor Arno Lubos) in „Hans Steinacher, Bundesleiter des VDA 1933—1937. Erinnerungen und Dokumente" (izdal Hans Adolf Jacobsen). V zadnji recenziji Zorn predvsem opozarja na verjetno za javnost igrano dvotirnost stališča nemškega rajha do nemških manjšin v tujini.

Nova knjižnica

Madžarov na Gradiščanskem

Madžarska narodna skupnost na Gradiščanskem je dosegla pred nedavnim važno pridobitev v prizadevanjih za ohranitev svoje kulture in narodne svojstvenosti: v kraju Unterwart, kjer je večina prebivalstva madžarske narodnosti, so odprli centralno madžarsko knjižnico s 6000 knjigami, ki bo poleg podružnic v drugih krajih Gradiščanske na razpolago tamkajšnji madžarski skupnosti.

Deželni glavar Kery je ob otvoritvi nove knjižnice poudaril, da bi bila Gradiščanska dosti revnejša brez kulturnega doprinosa treh narodnih skupin — nemške, hrvaške in madžarske — ki žive v tej deželi. Naglasil pa je tudi veliki pomen znanja dveh jezikov, češ da obvladanje drugega jezika pomeni veliko obogatitev za posameznika ter utrjuje logično mišljenje.

Ali ne bi tudi na Koroškem taka in podobna dejanja lahko dosti več prispevala k rešitvi, kot pa načrti za preštevanje in ugotavljanje manjšine?!

ANTON SVETINA: 10

Iz zgodovine Pliberka in okolice

Oba imenovana dediča pa sta bila zagrizena protestanta in sta dala takoj po pogrebu strica grajsko kapelo zapreti ter obdržala ključe pri sebi in tako preprečila, da bi bila oporoka izvršena in da bi se izvrševala v kapeli služba božja. Poslala sta sicer po grajskem oskrbniku obresti ustanovljenega zneska 500 goldinarjev pliberškemu vikarju, izjavila pa sta, da ko bo znesek 500 goldinarjev izplačan, bodo s tem ugasnile vse pravice iz prvotne ustanove. Škof je v obeh tožbah prosil cesarja, naj zaščiti pridobljene pravice cerkvenih ustanov. Kako so te tožbe kančale, iz arhivskih virov ni razvidno.

Grof Ivan Ambrož Thurn, ki je kupil leta 1601 grad in gospoščino Pliberk, je bil v svoji mladosti posebno nadarjen za študij jezikov, tako da se je na dunajskem dvoru razen dveh jezikov, ki sta mu bila prirojena, to je nemškega in slovenskega (podčrtal A. S.), učil latinščine, italijanščine in češčine. Ta visoki funkcionar na dunajskem dvoru je bil tudi najvišji dedni dvorni mojster za Kranjsko in Slovensko marko ter najvišji dedni maršal goriške grofije in se ni sramoval, da se po narodnosti ni čutil le Nemca, temveč tudi Slovenca. Starost je preživljal na pliberškem gradu, kjer je v visoki starosti 84 let dne 14. septembra 1621 umrl in je tam pokopan v grajski kapeli. Njegov dedič pliberške gospoščine Ivan Ludvik grof Thurn pa je moral leta 1628, ko je cesarski ukaz o izgonu protestantov zajel v Avstriji vse plemiče, zapustili svojo domovino. Žena in otroci, ki so bili katoliške veroizpovedi, pa so smeli ostati na Dunaju, kjer so začasno bivali.

Leta 1630 umre ljubljanski škof Tomaž Hren, pa tudi na sedežu pliberškega vikariata pride kmalu na to do spremembe. Vikar Janez Wolf, ki je 57 let služboval na tem mestu, je dal leta 1631 zaradi starosti ostavko. Na njegovo mesto je novi škof Rainald Scharlichi postavil duhovnika Janeza Perdiča. Vikar Wolf pa je obdržal v svojih rokah še vedno beneficij sv. Janeza Krstnika; tudi na ta beneficij resignira leta 1635, kakor to omenja škof v nekem pismu z dne 13. februarja 1636, češ da je vikar Wolf star že čez 80 let in ne more več izvrševati tega poklica. Ker je škof sam odobril odstop vikarja Wolfa kot beneficiata, ga je dvorna pisarna cesarja Ferdinanda v pismu, datiranem v Gradcu dne 11. februarja 1636, opozorila, da v bodoče sam ne sme potrjevati resignacije beneficijev, za katere je deželni knez patron oziroma odvetnik in fevdni gospod. Za ta beneficij sta potem prosila pliberški vikar Janez Perdič in ljubljanski kanonik Jakob Stopar. Škof Reinald je priporočil na dvoru pliberškega vikarja, beneficij pa je dobil kanonik Stopar, ki je bil nato dne 23. marca 1636 instaliran. Istočasno je kanonik Stopar dobil tudi beneficij sv. Katarine nad Šmihelom pri Pliberku. Kanonik Stopar pa je oba beneficija dajal pliberškim vikarjem v zakup. Zakupnina je znašala za oba beneficija 100 goldinarjev letno neben einem halben Zenten schöner Harreisten (poleg pol funta lepega prediva). Razen tega je moral zakupnik poravnati iz dohodkov beneficija vse davke in druge dajatve.

V naslednjem bodo prikazani dohodki beneficija sv. Janeza Krstnika v Pliberku za leto 1636, ki so poučni tudi zaradi tega, ker nas seznanijo s takratnimi cenami nekaterih kmetijskih pridelkov. Ta beneficij je imel v posesti šest podložnih kmetij in dva domca, ki so morali letno oddajati naslednje:

Zakupnina		f 5	kr. 9	d —
Davek		f 28	kr. 17	d —
Vojaški prispevek (Rüstgeld)		f 13	kr. 20	d —
Sodnijski prispevek		f —	kr. 26	d 1
Dvojni vojaški prispevek		f 13	kr. 20	d —
36 mernikov rži, vsak po 10 reparjev		f 45	kr. —	d —
47 mernikov ovsa, vsak po 6 reparjev		f 35	kr. 15	d —
2 in ½ mernika in 6 meric stročja, vsak po 2 f		f 5	kr. 30	d —
70 piščancev, vsak po 3 kr.		f 3	kr. 30	d —
12 pustnih kur, vsaka po 6 kr.		f 1	kr. 12	d —
44 svinjskih pleč, vsako po 15 kr.		f 21	kr. —	d —
520 jajc, vsako po 1 novčič		f 2	kr. 10	d —
	skupaj	f 174	kr. 9	d 1
Namesto robote plača vsaka kmetija po 5 f in vsak domec po 2 f 30 kr.		f 35		
	skupaj	f 209	kr. 9	d 1
Od tega je odšteti davke in vojaške dajatve		f 54	kr. 57	d —
	ostane	f 144	kr. 12	d 1
Razen tega je imela kapela v lasti še dva travnika, ki sta dajala 30 funtov sena in otave		f 20		
in eno njivo proti Nonči vasi, na kateri se je sadilo 1 in ½ mernika rži		f 3		

Podložniki so morali plačevati dvojni vojaški prispevek, ker je leta 1636 še vedno divjala v Evropi tridesetletna vojna.

29. decembra 1639 je izdal pliberški vikar Janez Perdič nekemu podložniku pliberške župnije potno pismo (Passbrief) za prevoz dveh centov žita iz Pliberka v Ljubljano.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Delovno poročilo koroškega deželnega mladinskega sekretariata

Pred nedavnim sta koroški deželni glavar Leopold Wagner in tajnik koroškega deželnega mladinskega sekretariata prof. Helmut Adlafnig v Zrcalni dvorani koroške deželne vlade, poročala o delu in pomenu Koroškega deželnega mladinskega sekretariata.

Ob tej priložnosti je zastopnike koroškega tiska pozdravil deželni glavar in med drugim v svojih izvajanjih poudaril, da je naloga koroškega deželnega mladinskega sekretariata pospeševati delovanje koroških mladinskih organizacij, ki zavzemajo v deželi 10 odstotkov vse mladine (90 % je neorganizirane). Tajnik prof. Adlafnig pa je podal delovno poročilo mladinskega sekretariata za leto 1975. V okviru le-tega je naštel razne dejavnosti, tako razna mladinska sodelovanja na zvezni in mednarodni ravni ter številne akcije, ki služijo izobrazbi in športu.

V okviru bodočih nalog ima koroški mladinski sekretariat za leto 1976 v programu že šesto mladinsko ekskurzijo v Berlin, tretjo v Izrael in prvo študijsko potovanje v Egipt. Letos se bodo zastopniki koroških mladinskih organizacij udeležili petega mednarodnega mladinskega seminarja, ki bo tokrat v Italiji. Na njem bodo sodelovali mladinci Furlanije-Julijske Benečije, Koroške, Hrvaške, Slovenije in Štajerske (lansko leto je bilo srečanje na Koroškem). Nadalje so na programu razne mladinske konference, seminarji, mladinske oddaje v ORF-u, počitniške akcije ob morju in v gorah, obisk zimske olimpiade v Innsbrucku, oskrba študirajoče mladine (domovi, štipendije itd.). Za vse dejavnosti deželnega mladinskega sekretariata je na razpolago 650.000 šilingov.

Ker je Koroški deželni mladinski sekretariat po svojem statusu politično nevtralen, bi bilo priporočljivo, da naši slovenski mladinski organizaciji v tem forumu tesneje sodelujeta. V okviru letošnjega programa je tudi jezikovni tečaj za angleščino, francoščino in italijanščino. Na upravičeno vprašanje, zakaj pri teh tečajih ni bila upoštevana slovenščina, kot jezik naroda soseda, je bil odgovor ta, da se razpisu za tečaj slovenščine ni nihče odzval. Razumljivo je, da suhoparni uradni razpisi po navadi niso odločujoči pri takšnih akcijah, zato je treba nekoliko več. V tem primeru bi imeli obe slovenski mladinski organizaciji (če bi vedeli za to) lepo priložnost nagovoriti nemško govoreče sošolce in prijatelje, da bi se udeležili slovenskega tečaja. Po vsej verjetnosti bi bil takšen način uspešnejši.

Prepričani smo, da bi bilo tesnejše sodelovanje z deželnim mladinskim sekretariatom koristno, ne samo zaradi raznih ugodnosti, temveč predvsem zato, da bi se navezali tesnejši stiki z mladino večinskega naroda, ki je v raznih pogledih, ki tičejo vprašanj naše narodnostne skupnosti, mnogo tolerantnejša kot ostalo prebivalstvo.

Maturanti Zvezne gimnazije za Slovence vabijo na

GIMNAZIJSKI PLES

ki bo v četrtek 5. februarja 1976 s pričetkom ob 20. uri v Delavski zbornici v Celovcu. Igrala bosta ansambla „Sinkopi" iz Izole in „Fantje iz Podjune".

Prisrčno vabljeni!

Maturanti

VLJUDNO VAS VABIMO NA

7. KOROŠKE KULTURNE DNI

KI BODO V ČASU OD 6. 2. DO 8. 2. 1976 V DELAVSKI ZBORNICI V CELOVCU

V plenarnih predavanjih in v sekcijah bodo referenti iz Koroške, Slovenije in Primorske obravnavali gospodarska, zgodovinska, šolska, narodnostna in jezikovna vprašanja. V okviru letošnjih kulturnih dni bomo priredili tudi poučen izlet v Ziljsko dolino.

V času kulturnih dni bo razstavljal svoja slikarska dela Jože Boschitz v Delavski zbornici.

V petek zvečer bo v auli slovenici Prešernova proslava, ki jo prireja Slovenska prosvetna zveza.

S sporedom bomo začeli v petek ob deveti uri.

Za pripravljalni odbor:

dr. Janko Zerzer **dr. Avguštin Malle**

Dolje - Borovlje

Kot blisk se je v Borovljah, Selah in po drugih koroških dolinah raznesla žalostna vest, da je v prometni nesreči na tragičen način zgubil življenje nam dobro znani Jožef Kelih z Doljeh pri Borovljah. Komaj 51 let starega Keliha smo poznali kot pridnega in zanesljivega delavca ter kot poštenega družinskega očeta. V trgovini Freisitzer v Borovljah je bil zaposlen kot dostavljavec blaga. Z avtom je dovažal blago strankam v Borovljah in bližnjih krajih tako tudi v Sele. V Sele je vozil najraje, saj je bil rojen Selan in je kot tak bil zelo navezan na svojo ožjo domovino. Ne glede na slaba pota, tako tudi pozimi, ko so ceste nevarno poledenele, je Kelih dostavljal blago, ki so ga naročile stranke. Tako je tudi tokrat bil na službeni vožnji v Sele-Kot, kjer mu je avtomobil na poledeneli cesti zdrsnil preko roba ceste v globino, kjer se je vozilo razbilo, nesrečnika pa so samo še mrtvega mogli potegniti iz razbitega avtomobila.

Nesrečni Jožef Kelih je zapustil ženo, dve hčerki, ki obiskujeta slovensko gimnazijo v Celovcu in sina, ki hodi v glavno šolo v Borovljah. Bil je dolgoletni pevec v cerkvenem zboru v Borovljah. Rad je prihajal z družino na slovenske kulturne prireditve in tako vedno dokazoval, da je zvest pristaš slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Tudi otroke je dal v slovensko gimnazijo, da se izobrazijo v domačem slovenskem jeziku. Ena obeh hčerk sodeluje tudi pri novoustanovljeni inštrumentalni skupini SPD Borovlje „Drava", ki jo sestavljajo dijaki slovenske gimnazije.

Pogreba tega povsod priljubljenega in spoštovanega moža na boroveljskem pokopališču, se je udeležila ogromna množica pogrebcev, med njimi tudi mnogo nemško govorečih sodeželanov, kar dokazuje, da je užival veliko spoštovanje pri vseh prebivalcih. Ogromna je bila udeležba z njegovega rojstnega kraja s Sel pod Košuto. Na grobu so se od njega poslovili pevci cerkvenega zbora v Borovljah in pa seveda tudi selški moški zbor, ki je smatral za potrebno dolžnost, da zapoje svojemu dragemu rojaku. V prisrčnem in ganljivem nagrobnem govoru o se od pokojnika poslovili mestni župnik dr. Kanduth, ki je imel tudi pogrebni obred, boroveljski kaplan Olip, doma iz Sel in pa ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu dr. Zablatnik.

Slovenski prosvetaši v Borovljah smo se s težkim srcem poslovili od rajnega in se mu tem potom iskreno zahvaljujemo za sodelovanje. Globoko prizadeti družini posebno pa ženi izrekamo globoko sožalje. Temu se pridružuje tudi uredništvo in uprava našega lista.

Časi se spreminjajo in z njimi tudi ljudje

Tradicionalni „Slovenski ples" v Celovcu, ki ga vsako leto prireja Slovenska prosvetna zveza, je letos obhajal svoj „srebrni jubilej". V petindvajsetih letih se je razvil v največjo družabno prireditev koroških Slovencev, ki vsako leto združi v prijetni domači družabnosti naše rojake iz Zilje, iz Roža, z Gur in iz Podjune, pa tudi iz Kanalske doline in iz Slovenije — ne glede na starostne meje, ne glede na poklic, ne glede na politično ali nazorsko opredelitev.

Vedno pa ni bilo tako. Spomnimo se samo, kaj je pred petindvajsetimi leti, ob prvem Slovenskem plesu, zapisal Naš tednik. Takole je bilo zapisano pod naslovom ODMEVI „PLESA":

Iz Podjune smo dobili z več strani, pa tudi iz Roža, dopise, od katerih samo enega priobčujemo.

Več deklet od nas se je odzvalo povabilu naših listov in šle smo na — slovenski ples v Celovec. Mislile smo, da bo tam res nekaj lepega, dostojnega, ker je bilo rečeno: „Zbrali se bomo v domači preprostosti."

Da pa bomo tako nasedle, tega pa res nismo pričakovale. Prireditev v taki obliki pa mi poštoni Slovenci nismo vajeni. Imele smo vtis, da je bilo podeželje na tem takozvanem „slovenskem plesu" bolj potrebno zato, da občuduje večerne obleke človških dam in da napolni dvorano.

To ni bil „slovenski ples", to je bil vse kaj drugega! Slovenski narod, ki je veren in pošten narod, pa je padel globoko kakor nekateri drugi narodi. Pa drugi narodi velikani si mogoče kaj takega še morejo privoščiti, mi pa kot majhen narod kaj takega ne smemo trpeti v svoji sredi, drugače bomo poginili kot so že nekateri, tudi nekoč veliki narodi sveta.

Kar pa se tiče slovenske reklame za ta ples, pa protestiramo proti temu, da bi se naš slovenski katoliški list vpregel v propagando za take stvari in prosimo, da kaj takega ja ne storijo več. Ako pa to naše opozorilo ne bi pomagalo, bomo morali tudi ta naš list bojkotirati.

Tako daleč dobesedno „ocena" pred petindvajsetimi leti. Vendar: zakaj vse to objavljamo? Zato, ker se je miselnost, ki jo izžareva poročilo, povsem preživela — tudi list, ki je tedaj še tako pisal, danes prizna uspeh Slovenskega plesa, zamolči samo, kdo ga prireja. Ali je vzrok morda ravno uspeh, ki ga je pač težko priznati drugemu.

Brda - Kotmara vas

Pred nedavnim smo spremljali k zadnjemu počitku na kotmirško pokopališče Antonijo Žagar pd. Tomažicevo z Brd. Po krajši bolezni je umrla, stara 76 let. Antonija Žagar izvira iz zavedne Nemčičeve družine iz Ložnice nad Vetrinjem.

Življenjska pot Antonije Žagar ni bila postlana z rožicami. Pred vojno se je primožila k Tomažicu na Brda, kjer sta z možem in dvema otrokoma kljub obilnemu delu živela v sreči in zadovoljstvu. S priključitvijo Avstrije k „tisočletnemu" Reichu, pa so prišli, zlasti za koroške Slovence, slabi časi. Veliko naših družin so izselili, med njimi tudi Tomažiceve z Brd. S težkim srcem so se poslovili od svoje domače grude in morali so v pregnanstvo. Takoj po izselitvi so se domači nacisti polastili njihove zemlje in imetja. Po vrnitvi iz izseljeništva so se posvetili obnovi kmetije, ki so jo med vojno nacisti pošteno opustošili. Pa prišle so še druge težave. Tako je mnogo prezgodaj umrl njen mož in 28-letni sin. Vse breme je tako slonelo na njenih ramenih. Kljub težavam v življenju pa je ostala zvesta svojemu ljudstvu.

Ob veliki udeležbi pogrebcev smo rajno Antonijo Žagar pokopali na kotmirškem pokopališču, kjer je trpinka našla svoje poslednje počivališče. Pogrebni obred je opravil domači župnik Mihor. V imenu Zveze slovenskih izseljencev se je ob odprtem grobu od sotrpinke poslovil predsednik Lovro Kramer, ki je orisal življenje in trpljenje nepozabne Tomažiceve matere. V poslednje slovo je Zveza slovenskih izseljencev, kot po navadi, položila na grob venec, hkrati kot zahvalo za zvestobo in pa tudi v opomin, da se kaj podobnega, kar smo doživeli aprila 1942, ne sme nikdar več ponoviti. Pevci Slovenskega prosvetnega društva „Gorjanci" so se od pokojnice poslovili s pesmijo žalostinko.

Antonijo Žagar bomo ohranili v lepem spominu. Globoko prizadeti hčerki in svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

Železna Kapla dobi hotel

Poslopje novega hotela, ki ga gradi Posojilnica Železna Kapla, je dograjeno v surovem stanju. Mogočna zgradba ima 6 nadstropij in bo predvidoma dograjena začetkom meseca julija. To bo sedaj prvi hotel v Železni Kapli. Tudi občina Železna Kapla je življenjsko zainteresirana, da se čimprej zgradi hotel, ki naj bi privabil čim več turistov in tako pomagal poživiti tujski promet v tem kraju. Zato je tudi razumljivo, da je občina dala 500.000 šilingov podpore za gradnjo tega hotela.

Graditeljem želimo pri nadaljnem delu mnogo uspeha.

Št. Jakob v Rožu

Žrtev tragične nesreče je bil pred nedavnim oče desetih otrok, 42-letni Anton Koreiman iz Št. Jakoba v Rožu. Sin ga je našel mrtvega v zaprti garaži, kjer se je zadušil na posledicah izpušnih plinov.

Anton Koreiman je imel, če se je sporekel z ženo ali otroci, čudno razvado, da je potem prenočil zunaj v avtomobilu pred hišo. Tudi tokrat se je malenkostno sporekel z ženo. Po stari navadi se je umaknil v svoj avto, ki pa tokrat ni stal zunaj, temveč v garaži. Koreiman je za seboj zaprl vrata, ko pa ga je začelo v avtomobilu zebsti, je vključil motor oziroma kurjavo, da bi se zagrel. Izpušni plini so hitro delovali in nesrečnik se je zadušil.

Anton Koreiman je zapustil 10 nepreskrbljenih otrok in ženo v globoki žalosti. Z velikim trudom sta si z ženo in otroci zgradila novo hišo, ki pa še ni čisto dograjena. Težko prizadeta žena je popolnoma obupana in to upravičeno, saj je bil edini pri hiši, ki je zaslužil in skrbel za družino njen mož. V kakšnem položaju so sedaj Koreimanovi, si je kar težko predstavljati. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je dnevnik KTZ startal nabiralno akcijo, s katero vsaj delno lahko pomagamo globoko prizadeti družini iz finančnih težav. Denar seveda ne bo mogel nadoknaditi izgube očeta, vendar bo pomagal težave vsaj nekoliko ublažiti, kar je tudi namen akcije. Kot smo zvedeli je KTZ v tej nabiralni akciji zbrala 20.000 šilingov in to vsoto že predala nesrečni Koreimanovi družini.

Antona Koreimana poznamo kot pridnega delavca in človeka, ki je povsod užival veliko priljubljenost. Pogreba se je udeležila ogromna množica ljudi. Rajnega bomo ohranili v lepem spominu, težko prizadeti ženi in otrokom izrekamo naše globoko sožalje.

Slovensko prosvetno društvo v Železni Kapli vabi na dramo

JEZUSOVI APOSTOLI

v nedeljo 25. 1. 1976 ob 11.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Gostujejo: Igralci SPD „Bilka" iz Bilčovsa.

Vsi prisrčno vabljeni!

Odbor

Zveza koroških partizanov vabi na

SPOMINSKO SVEČANOST

v nedeljo 1. februarja 1976 ob 11. uri na grobu narodnega heroja Tomaža Verdnika na sveškem pokopališču.

Na sporedu je polaganje vencev, govori in zborno petje. Prosimo, da se spominske svečanosti v čim večjem številu udeležite.

Glavni odbor

Slovensko prosvetno društvo „Košuta" v Selah-Kotu vabi na spevoigro

VASOVALCI

ki bo v nedeljo 25. januarja 1976 ob 14. uri v šoli v Kotu.

Gostuje: Trio „Korotan" s pevci SPD „Danica" iz Št. Vida v Podjuni.

Vsi prisrčno vabljeni!

Odbor

Nagrobnik Lovru Potočniku

Za prvo obletnico smrti dolgoletnega urednika Slovenskega vestnika v pokoju ni častnega predsednika Slovenskega prosvetnega društva „Edinost" v Pliberku Lovra Potočnika, so na libuškem pokopališču iz spoštovanja in hvaležnosti do tega zaslužnega moža, odkrili skromen, vendar lep nagrobnik.

Že na prvem občnem zboru po Lovrovi smrti, so hvaležni prosvetaši sklenili, da bodo njemu v čast postavili nagrobnik. Obljubo so držali in mu tudi za obletnico smrti priredili lepo spominsko svečanost z odkritjem spomenika. Lepi nagrobnik iz sivega kamna krasijo štiri napisane vrstice — zložil jih je prof. dr. Šušnik z Raven in osebni Lovrov prijatelj — s sledečo vsebino:

„Rad sem imel svoj domači kraj,
zemljo rodno davnih pradedov
rad preljubo besedo materino,
rad vse dobre ljudi".

V tem citatu je resnično zajeto vse to, kar je tako odlikovalo našega Lovra, ki je služil samo enemu cilju — delu za svoje ljudstvo.

V okviru spominske večanosti je imel ekon. svetnik Mirko Kumer pd. Črčej pred nagrobnikom lep nagovor, v katerem je orisal življenje in delo tega proletarca in idealista.

Kot nekdanji urednik Slovenskega vestnika, je Lovro tudi pozneje, ko je že bil v pokoju, marljivo sodeloval v našem listu. Kljub visoki starosti, je bil skoro do zadnjega v središču našega narodnega pokreta, tako kot častni predsednik SPD „Edinost" v Pliberku, kot dolgoletni odbornik Zveze slovenskih organizacij in tudi v drugih funkcijah je prispeval svoj delež v dobrobit našega ljudstva. Bil pa je tudi priljubljen pri nemško govorečih sodeželanih, ki so ga pravtako zelo cenili.

V okviru spominske svečanosti je bila maša zadušnica — letnica, katero je celebriral mestni župnik Kulmež. Navzoč je bil tudi stolni dekan Aleš Zechner. Na svečanosti je nastopil mladinski zbor Podjuna, ki je zapel zbrano „Lipa zelenela je . . ."

Kamen za katerega so prosvetaši zbrali denar, izvira z onstran Drave, ker je trdnejši in trajnejši od kamna v Peci, iz katerega so prvotno hoteli napraviti nagrobnik. „Vzeli smo sivo peč (skalo) od onstran Drave, trdno kot želimo, da bi ostal naš rod severno od Drave", je med drugim dejal govornik. Da, tega si vsi želimo, želimo pa si predvsem, da bi Lovra ohranili v lepem in nepozabnem spominu, saj je to s svojimi dejanji vsekakor zaslužil.

3. Podjunski ples

je privabil mnogo obiskovalcev

Slovensko kulturno društvo Globasnica je imelo minulo soboto 17. januarja pri Šoštarju v Globasnici lepo družabno prireditev „Podjunski ples", ki je bil tokrat izveden že tretjič po vrsti. Kot po navadi je prireditev tudi tokrat lepo uspela, saj je imela odlično zasedbo — ansambel „Veseli Rožani" in „Koroški vokalni kvintet" iz Prevalj, ki sta skrbela za prijetno in domačo družabnost.

3. Podjunski ples so otvorili pevci „Koroškega vokalnega kvinteta", katerega petje je bilo nagrajeno z navdušenim aplavzom. Med številnimi navzočimi, ki so se udeležili te lepo uspele prireditve, so bili tudi zastopniki slovenskih narodnih organizacij na Koroškem in globaški župan Sadjak, katerega je predsednik SKD Lukan Hudl prisrčno pozdravil.

Za popestritev je skrbel tudi srečolov in pa lepa družabna igra, ki se je že zelo udomačila na naših prireditvah — ocenjevanje teže košare z rožami. Za ples in dobro voljo so odlično skrbeli „Veseli Rožani", medtem ko je „Koroški vokalni kvintet" skrbel za to, da so naši ljudje uživali tudi ob prijetnih zvokih in melodijah slovenske pesmi.

Organizatorjem Podjunskega plesa velja vsekakor priznanje, da so programsko zajeli vse tisto, da je publika prišla na svoj račun. Podjunski plesi v Globasnici so postali prava podjunska družabna atrakcija, ki ne sme priti v pozabo. Trije izredno lepo izvedeni Podjunski plesi so lep začetek in hkrati porok, da bodo postali tradicija.

Slovenji Plajberk

Danes se Plajberžani lahko pohvalimo, da vozi na progi Borovlje—Slovenji Plajberk priljubljeni poštni šofer Rainer Herbert doma iz Borovelj. 15 let že prevaža naše domačine po tem gorskem svetu in to v splošno zadovoljstvo vseh. Rad pa govori tudi v drugem deželnem jeziku — slovenščini. K sreči se je že davno otresel velikonemške miselnosti in se zaveda, da smo vsi enakopravni državljani in da je Avstrija dolžna dati koroškim Slovencem vse to, kar je bilo obljubljeno in zapisano v avstrijski državni pogodbi. Je pošten, vesten v službi in se dobro zaveda svoje odgovorne službe, ko mora skrbeti za varnost potnikov v svojem avtobusu. Nikdar ni bilo na njegov račun pritožb, zato mu koroški Slovenci nekdanje občine Slovenji Plajberk za petnajstletni jubilej vožnje, prisrčno čestitamo. Koroška poštna uprava bi morala na dvojezičnem ozemlju imeti povsod take ljudi, ki razumejo in upoštevajo našega človeka. Želeti bi bilo, da bi mu tudi uprava pošte oziroma njeni predstojniki izrekli priznanje, katero je res zaslužil.

V tem smislu želimo Rainer Herbertu veliko sreče v privatnem življenju in pa tudi v službi.

Občinski odbornik Feliks - Šašelj

Beljaški župan inž. Resch se je poslovil

V sredo so v beljaški mestni hiši županu inž. Josefu Reschu, ki je odstopil in ga je zamenjal inž. Jakob Mörtl, za njegove dolgoletne zasluge za mesto Beljak, podelili naslov častnega občana.

Z županom inž. Reschom se je poslovil mož, ki je 22 let sodeloval v beljaškem mestnem senatu, od tega 8 let kot župan. V funkciji župana je vložil vse sile v pospeševanje mladine, v gradnjo stanovanj ter športnih in kulturnih ustanov. S svojimi dejanji si je pridobil veliko priljubljenost, za katero so ga nagradili z imenovanjem za častnega občana mesta Beljak. Zaprisego novega župana inž. Jakoba Mörtla je podvzel deželni glavar Wagner. Odstopivšemu in nastopivšemu županu želimo v bodoče mnogo uspeha.

Ortschaft „Agnes" - Landeshauptstadt Klagenfurt

In der VZ vom 9. 1. 76 beschäftigt man sich in einer Spalte mit Ortsbezeichnungen im Raume des erweiterten Gemeindegebietes der Stadt Klagenfurt und da gibt es Ortschaft „Neschka". Diese Neschka ruft auch bereits Reaktionen hervor. Wie die VZ richtig, aber bissig bemerkt, vor allem bei Leuten mit original Kärntner Schreibnamen, weil, so die VZ, Neschka zu deutsch Agnes heißt. So konnte man weiter jener Zeitungsspalte entnehmen, daß gegen diese Ortstafel bereits Eingaben gemacht wurden und wen wundert das, im „deutschen Süden" Österreichs? Es darf nun erwartet werden, daß jener Ort mit „unkärntnerischen" Namen bald Agnes heißen wird, sobald es gesetzlich möglich sein wird, topographische Aufschriften zu ändern, damit „neuerlichen" slowenischen „Umtrieben" und „slowenisierungsversuchen" Einhalt geboten werden kann!

Nun, wenn wir schon bei den topographischen Bezeichnungen sind, möchte ich dazu noch einiges feststellen. Dazu wörtlich ein Auszug aus jenem VZ-Artikel. Dort steht:

„Nun ist es aber gesetzlich nicht möglich topographische Aufschriften zu ändern. Es sei denn, es wird eine Nomenklaturkommission zusammengestellt. Eine solche Kommission gibt es bekanntlich in den meisten österreichischen Bundesländern, **noch nicht aber in Kärnten.** *Daher heißt Neschka noch immer Neschka".*

Unter topographischen Bezeichnungen fallen bekanntlich auch Fluß-, Berg- und Flurnamen.

Nun möchte ich gleich eine Frage an die Gemeinde Köttmannsdorf richten. Die Siedlung, in der ich wohne, wurde in der Vergangenheit und wird noch heute bei der Bevölkerung „Talir" genannt. Fragt man in Köttmannsdorf nach dem „Teller", so heißt nun dieser geographische Punkt amtlich, wissen viele, ja die Mehrzahl der Einheimischen nicht, wo dieses Gebiet, diese Siedlung liegt. Talir wird hingegen sofort von jedem, auch von Super-Deutschen verstanden. Die Hausnummernschilder tragen ebenfalls die Aufschrift „Am Teller". Wie kommt es nun, daß die Gemeinde Köttmannsdorf, wo es in Kärnten doch keine Nomenklaturkommission gibt, andererseits topographische Bezeichnungen aber gesetzlich geschützt sind, aus dem „Talir" plötzlich ein „Teller" macht? Wer hat die Änderung der ursprünglichen Bezeichnung also bewilligt, bzw. was hatte die Gemeinde Köttmannsdorf gegen die Bezeichnung „Talir"?

Weiters fällt in Spezialwanderkarten auf, daß Berg- und Wildbachnamen in den Karawanken verdeutscht wurden. So wurde aus der Golica der Kahlkogel, aus dem Kozjek der Geißberg, aus der Vrtača sogar der Deutsche Berg, aus der Mrzla gora (Vellacher Kotschna) der Kalten-Berg, aus dem Setiče der Freiberg und aus dem Großen und Kleinen Suchabach der Große und Kleine Dürrenbach. Die Bezeichnung der Gr. und Kl. Suchabach wird übrigens von der ÖBB bei beiden Viadukten geführt und ich habe mir einmal die Mühe gemacht, in Suetschach und Maria Elend Einheimische nach dem Weg zum Gr. Dürrenbach zu fragen. Niemand kannte diesen Bach. Wohl aber wies man mir den Weg zum Gr. Suchabach.

Und ich frage noch einmal! Wie kommt es zu diesen Änderungen jener topographischen Bezeichnungen, wenn es in Kärnten keine Nomenklaturkommission gibt. (Daher heißt Neschka noch immer Neschka!) Wurden diese topographischen Bezeichnungen etwa so nach und nach in Eigenregie ganz einfach umgeändert? Hat man deutsch-nationalen Kreisen (es wäre ja nicht das erste Mal gewesen) ganz einfach freie Hand gelassen? Wen würde es wundern! Man wird daher, sollte von den zuständigen Stellen nicht auf diese Fragen verständlich eingegangen werden, der Sache nachgehen müssen! Oder man ruft schnell eine Nomenklaturkommission ins Leben, um den „deutschen Süden" vor der „Slowenisierung" zu retten, wo doch in den letzten Jahrzehnten so erfolgreich germanisiert wurde, wie man sieht! Wen würde das wundern? mich nicht!

Herbert Guttenbrunner
Köttmannsdorf / Kotmara vas

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Št. Vidu v Podjuni vabi na dramo

JEZUSOVI APOSTOLI

v nedeljo 25. januarja 1976 ob 15. uri pri Voglu v Št. Primožu.

Gostujejo: Igralci SPD „Bilka" iz Bilčovsa.

Vsi prisrčno vabljeni!

Odbor

JOŽE KROFLIČ 10

Skozi smrt v življenje

„Švajnehund!" je kričal smrkavec nad očetom Blažonom in rdečica ga je oblivala od jeze. Sunil ga je med rebra s tako silo, da se je oni zgrudil na tla. Še nekaj sunkov s škornji in udarec z brzostrelko po hrbtu; tako se je fantalin boril za domovino.

Stari očanec Blažon ni zastokal. Molčal je. Tudi omedlel ni, počasi se je dvignil in med vstajanjem premišljeval, zakaj neki to početje.

„Ne glej tako bedasto," je nadaljeval policist, „daj že sem tvoje vražje roke! Videl boš, kako te bom zadrgnil! Naše krvi si bil žejen, jaz pa te bom napojil s tvojo, ki naj bo prekleta!" Očanec ni stisnil zob, ni zamežal, gledal je kar tjavdan. Kri se je pocedila, ko je privijal rabelj policijske lisice. Resk, resk, resk. V tankem curku je iz žile brizgnila kri fantalinu po obleki in v obraz, da je je nekaj požrl. Odmaknil se je in se še bolj razjezil.

Očanec Blažon je polglasno zagodel:

„Dejal si, da je moja kri prekleta. Prekleta je, toda le tista, ki si jo sedaj le zaužil, prekleta zato, ker si jo vrsknil v svoje prekleto telo, pes fašistični!"

Ni čakal na povelje in na spremljevalca, sam se je pridružil dolgi vrsti in z njimi odšel.

Policijski fantalin si je brisal krvave kapljice in šel za vrsto.

Od vseh strani obširnega Starega piskra so prihajali obsojenci na dvorišče, na zbirno mesto.

Prihajali so brez sukenj, brez suknjičev, vsa topla oblačila so morali pustiti v celicah.

Sonce je pokukalo izza oblakov, kakor bi hotelo ogreti premražena telesa trpinov. Toda kamioni so že zabrneli in policaji so brž, brž klicali imena in nalagali obsojence na vozove. Kričali so in suvali in bičali, kamor je priletelo.

Z vklenjenimi rokami pač ne moreš skočiti na visok kamion in že zaradi tega jo je marsikdo skupil. Na Starem gradu je še vedno plapolala črna zastava.

Kamioni so zavili izpred Starega piskra in se usmerili proti Frankolovemu. Izza zamreženih oken Starega piskra so kukali preplašeni obrazi političnih jetnikov. Avto za avtom je zabrnel, avto za avtom je zdrknil mimo oken. V celicah je ostalo še nekaj tovarišev. Le-ti so oddajali paznikom iz celic obleke in kar je ostalo od obsojencev.

Pot je držala mimo slovenskih vasi in naselij. Na izvidnici je sedela gruča policajev in med nogami so jim štrlele v zrak puškine cevi. Divji obrazi so gledali na levo in desno. Gledali so iz strahu, iz njih je gledala bojazen, ni li kje v bližini postavljena zaseda, ki bi pokosila njim tako dragoceno življenje. Saj bi se brez teh krvolokov nemški rajh menda takoj razsul, razsul še bolj kot nemška mesta po strahotnih zračnih napadih! Razsul bi se politično!

Na ovinku pri Vojniku se je bilo nekemu kmetu, ki je vozil stavbni les, zlomilo kolo. Les je bil razmetan po cesti in je ustavil promet. Stražniki so preplašeni poskakali z avtomobila. Stisnili so puške v pesti, bojazljivo so legli v obcestni jarek. Komandant je komaj spravil tri naciste na noge, da so previdno odšli proti kraju nesreče.

„Pozor! Pozor!

„Počasi naprej, sicer nas banditi pobijejo kot pse!" je dodal drugi. Previdno so skakali od drevesa do drevesa. Ko so prišli v bližino, so zagledali le kup lesa in ubogega kmetiča, ki se je trudil in odpregal ubogi kravšeti izpod ojes in trikljev. Začeli so vpiti nad siromakom, ki je bil zaradi tega še bolj zmešan. Medtem so se dvignili iz obcestnega jarka tudi tam ležeči nacisti in se junaško postavljali okrog kupa lesa. Vpili so v raznih nemških narečjih, ki jih kmet ni razumel, le zagodel je po domače:

„Pomagajte, gospodje, pomagajte, le nikar ne glejte, saj vas je precej prišlo na pomoč!"

Neki stražnik je te besede razumel, bil je nemčur, pristopil je h kmetu ter ga sunil v hrbet:

„Le sam delaj, sam hiti, mi moramo naprej, vrag, saj si tudi zvrnil sam!"

Komandant pa je odločil, da morajo tudi gospodje poprijeti za delo. Mudilo se mu je naprej.

Komaj so zlezli na avto, so izza ovinka že zaslišali kolono avtomobilov. Kmet je stal pred živino in čudno gledal drveče vozove. Nevede se je odkril, z eno roko je držal klobuk, kakor bi s tem hotel počastiti junake, z drugo pa živino in bič. Na zadnjem avtomobilu so se vozili spet sami policaji. Kmetič se je pokril, dvignil roko in zavihtel bič po zraku, da je počilo.

Neki policaj je pošepetal svojemu tovarišu: „Glej ga, glej, nekaj grozi!"

Kmet je v resnici grozil, ko je zamrmral:

„Prekleti psi! Tudi vas bo kmalu konec!"

Cerkev na Gojki ni gledala prijazno v dolino. Oba stolpa sta bila zasnežena in del hribčka se je na severovzhodni strani lesketal v soncu. Biserna odeja pa se je kmalu spremenila v brezčuten hlad. Sonce se je skrilo.

Grad Lindek je sameval. S smrek se je tam pa tam usula kepa snega in oplazila veje, ki so se nalahno zazibale, kakor bi se priklanjale junakom trpljenja.

Topličica je izhlapevala tople vodne hlape, kakor bi hotela pokaditi strašni krvni daritvi.

Cesta na Frankolovem je bila močno zastražena.

Tam se je ustavila izvidnica, tam so se ustavili avtomobili.

Nevarna šala

Odrasel sem v zaostalem kraju na Uralu, kjer je bilo mnogo divjadi. Medvedje so prihajali v vas ter napadali krave in konje. Čeprav smo v vasi imeli dovolj psov, so lisice iz kokošnjakov kradle piščance. Celo radovedne kune so se kakor pomotoma prikradle od kod, da bi videle, kaj delamo. Jeleni, ki so prihajali na pašo h govedi, pa so se bodli z našim orjaškim in razdražljivim bikom Karpuhom.

Kot deček sem hodil lovit samo majhne zveri in divjad, tako da sem pretežno lovil veverice in jerebice, zakaj srečanja z velikimi zvermi sem se še bal. Tudi moja puška je bila stara enocevka, majhnega kalibra. Kadar je bilo treba streljati, je običajno zatajila. Dandanes je takšne puške mogoče najti samo še v muzejih.

Ko sem nekoč počival sede na panju poleg poti, sem uzrl kakih trideset korakov stran medvedka — trebušastega, kuštravega enoletnika.

„Dobrega lovca zver sama najde!" sem pomislil. Toda dvomil sem, da bi ga ubil s strelom iz moje puške. Kljub temu sem sprožil . . . Zakaj? Preprosto zato, ker sem se hotel z njim pozabavati! Ko bi namreč bilo mogoče izenačiti življenje medvedka s človeškim življenjem, bi medvedek in jaz bila vrstnika. Čemu bi se torej ne pošalil!

Gotovo so dve, tri šibre zadele cilj. Medvedek se je zvrnil in začel cviliti. Na strel in sinov jok je iz borovega gozda takoj pritekla njegova mati. In ker je brž ugotovila, kaj se je zgodilo, se je napotila naravnost proti meni. Odvrgel sem puško in se kot mačka povzpel na drevo. Za samoobrambo nisem imel ničesar: niti noža niti sekire. Toda vedel sem, da medvedi dobro plezajo po drevju, zato se mi je pogibel zdela neizbežna.

Vendar medvedka se ni povzpela za menoj na drevo, temveč se ga je samo oprijela in ga začela srdito tresti. Zavrtelo se mi je v glavi, srce mi je začelo utripati, in čvrsto sem se oprijemal smolastih vej, da ne bi padel.

Medvedek je sedel na poti in neutolažljivo jokal. Mati se je obrnila k njemu in zlobno zagodrnjala:

„Molči! Mar ne vidiš, da tresem? Brž ko ga snamem z drevesa, mu bom pokazala, kako se napadajo nedolžni!"

„Mama, dobro ga premikasti! Naj ne strelja več! Zakaj bi plašil male!" je jokal medvedek.

Medvedka pa je tiho godrnjala:

„Bom mu že kopazala, ne boj se!"

Gotovo bi se bila maščevala, ko bi ne bilo sosedov, ki so tedaj prišli mimo. Pojavili so se na poti s šestimi konji, ki so bili natovorjeni z vrečami. Kmetje so se glasno pogovarjali, konji pa, ki so začutili vonj medveda, so rezgetali.

Medvedka je prisluhnila, nato pa zagodrnjala in odhlačala v goščavo. Za njo je smešno koracaje pohitel medvedek.

Urno sem splezal z drevesa, ne da bi kmetom kaj rekel. Zakaj s takšnimi „junaštvi" se celo mlajši lovci nikoli ne hvalijo.

Ko sem odrasel, se mi zdi, sem v tajgi srečal medvedka in sem si bil na jasnem, da se v bližini sprehaja tudi njegova mati, ki ne ljubi šale. In če nisem imel pri sebi dobrega lovskega orožja, sem jo nemudoma popihal, da ne bi spet doživel kakšne neprijetnosti. Pogumni ljudje se bodo morda tej moji izpovedi tudi smejali, ali jaz jim svetujem, da se ji ne smejejo. Bolje bi bilo zanje, ko bi ostali kakih deset minut na drevesu, ki ga razdražena zver trese z vso močjo. In ta zver tehta dobrih dvesto kilogramov! Sede brez kakršnegakoli upanja na rešitev, in ne da bi vedeli ali bodo prišli kmetje — rešitelji, bodo tudi najpogumnejši razumeli, kje velja imeti pogum in kje pamet.

M. Alzmiljev

Uganke

Večkrat dela nam skrbi,
ko nas za življenje uči.
Saj jo vsi radi imamo,
to in ono v njej spoznamo.
Vendar čakamo težko,
da odpel ji zvonec bo.

(Šola)

Kdo je čudni godec ta,
črn od glave do peta,
ki na goslice igra!
V temni luknjici stanuje,
vse poletje le praznuje
v polju, kjer svoj dom ima.

(Mušen)

Polna je zlatnikov trata,
trosi jih pomlad bogata.
Iz zlatnikov zagorele
kmalu bodo lučke bele.
Pa bo vetrček zapihal,
vse nam lučke bo upihal.

(Regrat)

Zimske noči

Temne so zimske noči . . .
Sonce zaspano
zgodaj k počitku je leglo,
luni se vstati ne da,
morda preveč bi jo zeblo.
Zunaj kot britev je mraz.
Težak siromakom je čas,
ki nimajo tople odeje.
Vrabci pod streho čepe,
veter jim sili pod perje;
srne pod grmom leže,
zajček v globeli se stiska.
Vsi si iskreno žele,
da vstalo bi sonce zaspano,
da svet bi ogrelo
in prepodilo
ledeno temo.

Temna, strupena je noč . . .
V meni pa lučka gori,
toplo njen plamen svetli;
rad razsvetlil bi temo,
vse bi ogrel siromake.

Zrcalce, zrcalce na steni...

V predzgodovinski dobi ljudje niso poznali zrcala. Svojo podobo so lahko videli le v mirni vodni gladini. Ko so se naučili pridobivati in uporabljati kovine, so izdelovali tudi zrcala iz kovin. Kot zrcalo jim je služila gladko brušena plošča iz srebra ali iz zlitine bakra in kositra. Kovinska zrcala so na zraku zaradi spajanja kovine s kisikom (oksidacija) hitro potemnela in jih je bilo treba kar naprej čistiti in gladiti.

Dosti pozneje so prišla v rabo steklena zrcala. Izdelovali so jih tako, da so na steklo položili tanek list kositra, kakršnega še danes uporabljamo za zavijanje čokolade, nanj pa so kanili nekaj kapljic živega srebra. Živo srebro je topilo kositer in raztopina se je v tanki bleščeči plasti ulegla na steklo. Postopek izdelovanja zrcal so pozneje izpopolnili in poenostavili. Namesto živega srebra so začeli uporabljati posebno raztopino, v kateri je bilo srebro. Srebro se je hitro usedlo iz raztopine na steklo. Takšna zrcala so bila svetlejša, pa tudi cenejša od živosrebrnih. Dandanes izdelujejo na ta način zrcala po vsem svetu.

Lahko bi rekli, da to res ni kaj posebnega, ampak pred kakimi tristo leti je bil na svetu en sam kraj, kjer so znali izdelovati zrcala — Benetke. Benečani so skrbno varovali skrivnost izdelovanja zrcal. Smrtna kazen je pretila vsakomur, ki bi izdal to skrivnost kakemu tujcu. Da bi lažje zavarovali skrivnost, so namestili vse steklarske delavnice na otoku Murano blizu Benetk. Na tem otoku je delalo več tisoč steklarjev. Poleg zrcal so izdelovali tudi čudovito lepo stekleno posodo. Benečanske vaze, čaše in vrči iz brezbarvnega ali barvanega stekla so sloveli po vsej Evropi. Še dandanašnji je beneško, oziroma muransko steklo zelo cenjeno.

Benečani so seveda dobro prodajali svoje steklarske izdelke in zrcala po vsej Evropi. Samo v Francijo so vsako leto izvozili dvesto zabojev zrcal. Pa je prišlo francoskemu kralju, pravzaprav njegovemu ministru Colbertu, na misel, da bi ustanovil v Parizu prvo kraljevsko tovarno zrcal. Takšne tovarne, v katerih še ni bilo nikakih strojev, imenujemo manufakture. Tako je francoski poslanik pri beneški republiki dobil od Colberta zaupno naročilo, naj takoj najde nekaj strokovnjakov za izdelovanje zrcal. Takšni mojstri so bili takrat samo na otoku Murano. Naloga nikakor ni bila lahka, toda z denarjem se vse doseže. Poslaniku je uspelo s pomočjo nekega muranskega trgovčiča organizirati pobeg prvih štirih steklarjev iz Benetk v Pariz. Tem so pozneje sledili še drugi. V Parizu so mojstre bogato plačevali, poskrbeli pa so tudi za pobeg njihovih družin, ki jim je po beneških zakonih pretila najhujša kazen.

Beneški poslanik v Parizu ni mogel pregovoriti ubeglih steklarjev, da bi se vrnili domov, čeprav jim je ponujal pomilostitev in še pet tisoč zlatnikov vsakemu. Toda beneška roka je segla daleč. Kmalu po izselitvi sta nenadoma umrla dva najboljša mojstra. Zdravniki so ugotovili smrt zaradi zastrupitve. Tudi v Benetkah so usmrtili dva steklarja, ki sta nameravala pobegniti v Francijo. Vse to se je zgodilo v sedemnajstem stoletju.

Beneška skrivnost je bila izdana. Kaj kmalu so se naučili tudi Francozi izdelovati zrcala. V kraljevem dvoru in v dvorcih francoskih velikašev so se bleščala zrcala, ki so bila narejena v Franciji. Plemenite gospe, ki so se pudrale pred temi zrcali, najbrž niso pomislile, da so morali nekateri ljudje plačati ta dosežek s svojimi življenji.

Krvniki so privlekli iz krušnih torbic namesto kruha — vrvi.

Premraženi trpini so stali v dolgi vrsti. Sto vklenjenih postav je trepetalo, ne iz bojazni pred smrtjo, trepetali so od mraza, saj so jim gestapovci pobrali vso toplo obleko. Le v srajcah in hlačah so jih prignali.

Na Frankolovem so gestapovci izvršili največji zločin.

Obešali so človeka za človekom, kar za cesto, po dva, po tri, po pet na eno drevo. Osem in devetdeset trupel je viselo in predzadnji je stopil pod vešala:

Mlad fant doma iz Hudinje.

Takrat se je spustil zadnji obsojenec v beg, tekel je in bežal od kraja groze in bežal. Ni mogel več gledati strašne žaloigre.

Gestapovci se niso takoj zavedeli. Gledali so in gledali, kaj to pomeni.

Čez nekaj hipov je počil strel.

Usoda ni hotela, da bi bil obešen.

Kot častna salva devetindevetdesetim junakom je počil strel, ki je zadel zadnjega, stotega obsojenca.

Bil je zadet oče, ki ni mogel gledati, kako so gestapovci obešali njegovega sina.

Zgrudil se je mrtev na tla.

Toda zločin še ni bil dokončan.

Snemali so potem telo za telesom in ropali. Pobrali so jim še tisto obleko, ki so jo imeli na sebi, hlače in telovnike, in odnesli s seboj. Izmučena trupla so pokopali v dveh velikih grobovih in jih malo pokrili.

Neka kmetica v bližini je povedala:

„Še dolgo je tekla iz gomil mučeniška kri . . ."

Mučeniška kri stotih sinov slovenskega naroda za podlega, bojazljivega nemškega zločinca.

Mirko je s svojo četo prišel prepozno. Ni mogel rešiti stotero življenj. Okrasili so le grobove z zimskim zelenjem. Toda maščeval se je. Sporočil je nemški zločin zračnemu brodovju brezžično, naj se maščujejo in napadejo Celje.

Čez dva dni so zavezniki bombardirali mesto Celje. Nemški zločinci so se tresli.

Razvaline mesta pričajo o maščevanju.

Maščevanje je bilo strašno.

Tudi mlajši rod je spoznal strašno besedo: vojna. Na tisoče in tisoče mladih življenj je v smrtnem boju in v zadnjem vzdihu izreklo strašno besedo: vojna, vojna, vojna.

Na tisoče in tisoče ljudi šele po tej žaloigri ve ceniti v o j n o i n m i r.

Vojna in mir . . .

Grčarjevo domačijo je vojna opustošila. Ni prizanesla ne družini in domačiji, ne grudi. Domačija je dobila novega gospodarja in sosedje ji pravijo danes Kukovičija.

KOMANDANT TABORIŠČA

Cebrasta obleka se ni nikomur lepo podala, a čepica, podobna tistim starim nošam državnih pravdnikov, je osmešila še tako resen obraz. Človek v takem pokrivalu in obleki je bil podoben cirkuškemu klovnu.

Tako so fašisti še na zunaj hoteli prikazati interniranca kot manj vrednega človeka.

Vendar ena četa ni bila kar tako. Bila je uradniška četa, ki je izven taborišča od zgodnjega jutra do poznega večera morala delati v raznih pisarnah. Štiriinsedemdeset mož, po večini nemški, poljski in češki duhovniki, protestantski in katoliški, so imeli v svoji sredi le pet laikov. Med njimi je bil tudi Slovenec Jože.

Komandant taborišča Redwitz te čete ni maral; kjer je le mogel, je znašal nad njo svojo gnusno čistorasno kulturo in s posebno slastjo dajal za četo najstrožje ukaze.

Redwitz je rad pil, prav za prav ni bil rad trezen. Stal je vedno v razkoračeni stoji in motril četo za četo, kadar so se vračale s težkega dela izven taborišča v barake. Pri vsaki četi je rad kaj pripomnil, pri nekaterih zapovedal le strumno korakanje, pri drugih je pobiral drva, ki so jih nosili priporniki v mrzle barake, tam je odvzel priporniku nekaj korenov ali rep, ki jih je nosil v taborišče s seboj lačen starec, pa ga za nagrado še sunil v rebra.

„He, pfafenkompani, halt!" se je zadrl. Zapovedal je četo zapeljati proti bunkerjem in se postavil kot petelin pred pripornike.

„Od kod si ti?" je vprašal starega župnika.

„Od Rena."

„Župnik?"

„Da!"

„Kaj si se pregrešil?"

„Pridigoval sem . . . Hm, pridigoval zoper nacionalsocializem in —"

„No, osel stari, saj ti v cerkvi vendar ni nič manjkalo! Bolje bi vendar bilo, da bi bil ostal pri ženi doma, a?"

„Nimam žene — sem katoliški župnik."

„No, tem bolje, se ti vsaj nad ženo ni treba jeziti!"

Gledal ga je nekoliko časa izpod čela, potem pa je zarjul nad njim: „Kje si zgubil nos?" Nesramno je ogledoval hibo starega župnika.

„V taborišče sem prišel še z nosom."

„No, saj ti ga jaz nisem požrl — a?"

„Ne vi, pač pa SS-oberšarfirer gospod Bötcher me je kaznoval!"

Redwitz je zazijal.

„Kako?"

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Narodnoosvobodilni boj in naša nacionalna zavest

Kdor ne ljubi svojega naroda,
ne more ljubiti drugih.
Tito

Ta Titova misel je osnova našemu internacionalizmu, politiki sožitja in končno tudi meni kot pisatelju, izhodišče za obravnavanje narodnoosvobodilnega boja.

Skrajni čas je, da se zavemo, da ni zgodovine brez spomina in ne naroda brez zgodovine. To morajo vedeti tisti, ki pišejo knjige in tisti, ki so odgovorni za narodovo usodo. Za nas Slovence pa je ta misel toliko bolj pomembna, ker smo med najmanjšimi narodi v Evropi kot konica kopja slovanskega morja prodrli najdalje na Zahod in se zagozdili med orjaške sklade germanskega in romanskega kolosa, ki sta nas vsak s svoje strani trla in stiskala s tolikšno močjo, da smo izgubili dve tretjini svojega ozemlja in smo se šele v narodnoosvobodilnem boju izvili iz njihovih smrtonosnih klešč.

Že ko sem zastavil pero, sem se zavedel, da se moram nujno soočiti z dejstvom, da se je nemški načrt „Drang nach Osten" dopolnjeval z načrtom pritiska na jug, ki je imel namen povezati Severno morje z Jadranom v izključno z Nemci naseljeno ozemlje. Nemški generali, ki jim je bilo naročeno uničiti slovenski narod, so večkrat ponavljali misel zgodovinarja Langa, ki je v neki svoji knjigi zapisal: „Smešno je, da osemdesetmilijonskemu nemškemu narodu zapira pot na Jadran narodič, ki ima manj glav kot prebivalstvo Berlina. In to narodič, ki ni niti razvit in ki na tehtnici svetovnih sil pomeni manj kakor nič."

Glede na že podpisano smrtno obsodbo slovenskemu narodu ni preostalo drugega kakor odpor. Le strah pred kolektivno smrtjo naroda je zbudil v nas neslutene sile, ki se jih nismo niti zavedali. Ko so nemški škornji pregazili vso Evropo, tudi tisto, v katero gledamo iz naše provincialne zaverovanosti kot v našo kulturno odrešitev, smo se mi uprli, medtem ko so veliki narodi podlegli.

Hlapec, za hlapca rojen, se je uprl s puško. Svojo usodo smo prijeli v svoje roke in si naprtili odgovornost na svoje rame. Po tisoč letih smo prvič ustvarjali svojo vojsko in izkazalo se je: NAROD, KI NE PRIZNA PORAZA IN JE PRIPRAVLJEN UMRETI, NE MORE BITI PREMAGAN. LAHKO GA IZTREBIJO, TODA PREMAGAJO NE!

To je odgovor, ko sem se vprašal, zakaj sem prijel za pero, ko sem spustil iz roke puško. Kmalu sem se zavedel, da je pero v miru puška. Brž ko jo primeš v roke, je ne smeš več izpustiti. Zavedel sem se, da se vse, česar ne napišemo, kmalu izlije v morje pozabljenja. To je tragično, toda resnično — vsak dan bolj. Največja herojstva posameznikov ali celega ljudstva izginejo kot sneg, ki ga stali pomlad, kot kri, ki jo popije zemlja, kot solze, ki se na licih posuše, kot strah noči, ki ga prežene dan. Vsi, ki so v tem boju nekaj pomenili in ki jih tisti, ki pišejo, ne bodo oteli na splav spomina, bodo pozabljeni. Vrtinci novih težav jih bodo pogoltnili, kot da jih nikoli ni bilo.

○

Le to, kar bomo napisali, bo v novi luči zablestelo v spominu naroda, kot seme, zasejano v zavest, bo vzklilo, rastlo z mladimi pokolenji vred in čvrstilo našo moč in voljo do obstoja.

Edvard Kardelj je v svoji knjigi „Razvoj slovenskega narodnega vprašanja" že v uvodu zapisal:

„Malo je narodov v Evropi, ki so morali prebiti tako trde zgodovinske preizkušnje, pred kakršnimi se je znašel slovenski narod v boju za narodni obstanek."

To je napisal tik pred vojno. Kot bi slutil, kakšne preizkušnje nas še čakajo. Danes nacionalna vprašanja in osvobodilne vojne, kot je že pisal Lenin, stopajo bolj kot kdajkoli v ospredje svetovne politike. Bil sem vesel ob ugotovitvi, da je pravzaprav le malo narodov v Evropi, o katerih bi kdorkoli lahko napisal tak revolucionarni ep, kot ga nam nudi naša zgodovina. Ni odveč, če pomislimo, da se vsa Evropa že dva tisoč let oplaja s heroičnim obdobjem grškega odpora proti perzijskim zavojevalcem, in da je Leonidas s svojo smrtjo v Termopilah postal simbol neuklonljivega duha, upornik v Rimu, Spartak pa simbol upiranja proti nasilju in suženjstvu.

V slepi tekmi za standardom, ob novih razprtijah kaj radi pozabljamo, da je bila oborožena vstaja slovenskega naroda pod vodstvom komunistične partije in z edinstveno organizacijo — Osvobodilno fronto — mogoča samo v okviru splošne ljudske vstaje in ljudske vojne vseh narodov Jugoslavije. Revolucija nas je torej usodno povezala na robu obstoja v neločljivo skupnost, ki jo v zadnjem času nekateri neodgovorni ljudje skušajo razdirati.

O vsem tem sem si moral biti na jasnem, ko sem izdeloval zgradbo in iskal stil romana ter ustrezne junake, ki bi jih postavil nasproti elitni vojski sveta, ki nas je hotela uničiti. Odgovor je dalo življenje samo. Glavni junak postane njegovo ljudstvo in njegova oborožena pest, vojska. Tista vojska, ki je zrastla v štiriletnem boju in je s krvjo zarisala meje naše zemlje. Nekoliko smo jih premaknili, sicer pa so nas še enkrat opeharile in ogoljufale velike sile. Medtem ko so Poljaki in Čehi dobili svoje ozemlje nazaj, ga mi Slovenci nismo.

○

Glavni junaki romana so iz življenja. Iz teptanih in razžaljenih, malih, ki so v svojem žrtvovanju postali veliki, ko so kot svetel plamen zagoreli iz anonimnosti, postali tvorci naše usode in zgodovine. Posamezen človek je krhko bitje od danes do jutri. Samo v narodu se podaljšuje v vseobčo človečnost, k višjemu smislu bivanja vsega človeštva.

Pravijo, da vojna v borcih nikoli ne mine. Ko utihnejo topovi, se preseli v duše. Če podnevi zbeži, se vrača ponoči.

Pisal sem petnajst let in doživljal občutke vojaka v strelskem jarku. Kdove kolikokrat sem se vprašal, če bom duševno in fizično zdržal? Zapiski in beležke so narastle na tisoče strani. Na njih je pisalo, kako so vojno in revolucijo doživljali drugi — bodisi na naši bodisi na sovražni strani. Zdaj nisem bil več sam. Na vseh poteh so me spremljali moji junaki, ki so trpeli, rastli in umirali z menoj vred. Obiskoval sem proslave, kjer smo se srečavali vsako leto starejši in obujali tisto, kar naj ne bi umrlo. Prva leta še vihrajoči, z zastavami, z medaljami na prsih, v uniformah, v zadnjih letih vse bolj utrujeni, včasih že z grenkobo in žalostjo v očeh. Svet se je spremenil, kako se ne bi spreminjali mi? Vprašal sem se, zakaj so izginila z naših prsi odlikovanja, kot bi se jih sramovali. Nova doba idolov. Novih, vedno vzhajajočih in zahajajočih zvezd. Nogometašev, striptizet in popevkarjev. Vse češče smo se srečavali na pogrebih tistih, ki so omahnili v prerano smrt, in takih, ki jih je čas ali pa so se sami potisnili na stranski tir. Pogovarjal sem se z voditelji, mitraljezci, kuharji, starci in kmečkimi ženicami. Moč je treba črpati iz kolektivne zavesti naroda. Spoznal sem, da je legenda o antičnem junaku, ki je bil nepremagljiv samo, dokler je bil povezan z zemljo, resnična. Ne samo partija, tudi literatura, ki ni povezana z zemljo in krvjo, izgubi moč in zbledi. Kdor piše knjigo o boju, se naseli vanj bolečina vseh mrtvih. Sprašujejo te, zakaj so umrli in zakaj jih ti, ki pišeš, oživljaš. Kajti kdor je dal za našo stvar največ, je dal manj od tistih, ki so dali svoja življenja. Podolž in počez sem prehodil slovensko zemljo. Njene gore in gozdove, potoke in reke. Spoznal sem njeno prst, kamenje, drevje in gozd. Vse tisto, kar je hranilo in skrivalo nas in sovražilo in ubijalo tujca. Spoznal sem, kaj je pravzaprav domovina. In začutil sem s Kajuhom:

Moja pesem ni le moja pesem,
to je krik vseh nas!
Moja pesem ni le moja pesem,
to je boj vseh nas!

○

Moji junaki so mi dajali moči, da sem ostal trden tudi takrat, ko so pod vplivom tujih idej nekateri začeli omahovati in odpadati in so se zganili stari in novi sovražniki. Bil bi slep in gluh, če ne bi začutil, da so se v podzemlju zganile podgane in prilezle na svetlo. Skriti škodljivci, ki spodjedajo korenine naše rasti. Sprva so se oglašali tiho, zdaj pa so postali glasni.

Sredi pokljuških gozdov počiva partizan. Delavec-železar, ki je padel že v prvem letu vstaje. Ko je odhajal v boj, je naročil ženi, naj njegov grob ostane v gozdu, če bo pal. Padel je in ostal sam na mrtvi straži. Njegovi soborci, delavci železarji, so mu ogradili grob, v skalo v obliki Triglava pa so vdelali njegovo sliko v porcelanu. In prišel je skrunilec grobov in s kamnom razbil sliko. Nekaj let so borci in žena vstavljali novo in se borili s hijeno, ki je obiskovala grob. Potem so se utrudili. Skrunilec pa se ni. Grob sameva, votlina v skali pa je videti kot izlito oko. Sprašujemo se, koliko takšnih izlitih in pozabljenih oči je še in koliko skrunilcev grobov tava že med in nad nami?!

V času potrošništva postajamo mlačni in utrujeni. Večkrat nimamo mladih, ki bi namesto nas nadaljevali boj. Kdove kolikokrat smo slišali parole: „Nehajte že s partizanščino!" Radijsko oddajo „Še pomnite, tovariši" so poimenovali v „Uspavalni prašek za podeželje". Slovenci kremeniti smo postali „prehlajeni predmet zgodovine", domovino pa so zreducirali v košček naribanega sira. Vem o partizanu, ki so ga bivši belogardisti prisilili, da je v gostilni polizal njihove pljunke, potem pa je odšel domov in se v svoji največji stiski obesil. Neki nemški turist je vtaknil čik v usta talca v Begunjah in z malokalibrsko pištolo dvakrat ustrelil v kip talke v sadovnjaku med grobovi. Neki belogardist je vpričo vseh pogrebcev pljunil na krsto bivšega partizana in olajšano zinil: „Samo da si crknil!" Potem se je našel nekdo, ki mu je socializem dal vse in v pamfletu „Slovenska apokalipsa" zlil polno golido gnojnice na našo revolucijo ter proglasil partizane za tolovaje v žargonu, istovetnem z belogardističnim in Goebbelsovim slovarjem psovk.

Morali bi zamižati in zapreti usta, ko so se po naši domovini kot turisti pojavili bivši vojni zločinci in belogardisti. Demokracijo so tisti, ki smo jih vrgli z oblasti, zdaj razumeli tako kot palico, s katero v imenu demokracije tolčejo vse in vsakogar. Zganili so se tudi kulturni uradniki in kritiki, ki so kot jalove ženke, ki govore o porodih, in preroki neizrekljivega napovedali, da je pisanje o narodnoosvobodilnem boju izčrpana in nezanimiva tema. Osemintrideset avtorjev z deli na temo NOB so položili na tehtnico in odtehtala sta jih dva modernistična pesnika. In porodila se je nova teorija: naš politični položaj je treba presojati od nulte pozicije naprej, če se izrazim v jeziku, za katerega bi vsekakor potrebovali tolmača in teorijo o smrti naroda.

○

Medtem, ko sem pisal trilogijo, so mi očitali, da mitologiziram partizanski boj, da so bojne scene in likvidacije preveč naturalistične in opisane brez potrebe, hkrati pa, da bo to črnobela sklikanica, slovenski western in podobno.

Pa pustimo to. Raje soočimo naš medvojni revolucionarni žar in predanost z današnjo „mizerijo", ki je kdove iz kakšnih razlogov producirajo nekateri, med njimi so tudi takšni, ki imajo celo rdeče knjižice. Zaskrbljenost nad narodovo usodo je iznenada prišla izza naših meja. Toda tudi v našem časopisju smo zasledili, da je v nevarnosti živo jedro naroda, da smo se znašli v razcepu med razglašenimi načeli neke politike in ustvarjalnim duhom naroda. Začeli so iskati daljno in nebeško stran našega mesta. In našli: POT IZBIRE: „MI, KI DANES NIMAMO PEVCA, KI BI NAM KAZAL POT . . ." Narod, ki mu obetajo nacionalno smrt v njegov prid. Kako ganljivo in tragično! Ubogi Slovenci! Kje je rešilni pas zdaj, ko stojimo na robu prepada, pod katerim valovi zelena praznina nič? Kje je Mesija? Danes, ko pravijo, da je luksus biti Slovenec. Tudi Kajuhova „Slovenska pesem" je po petindvajsetih letih našla svojo inačico. Poslušajmo Kajuha: „Samo milijon nas je, milijon umirajočih med mrliči . . ." in odmev: „Samo milijon nas je, milijon slovenskih riti (ostali delajo na nemškem) in ker smo riti, ni nikogar sram . . ." in naprej „. . . nastopili so časi, ko ni več mogoče opevati domovine . . . domovina so tisti, ki drže domovino za vrat . . ."

Ne sodim, samo sprašujem se, od kod vzroki za takšna občutja? Danes se nekateri sprašujejo, če smo ravnali prav, ko smo razglasili v svojih mislih in čustvih Avstrijo za tujo, sovražno, protislovansko, raznarodovalno državo, ko smo menili, da se lahko izognemo družbi, ki je razdeljena na razredne plasti, na razrede, na elito in čredo? Ali se nismo s tem, ko smo se tako temeljito odbili od Avstrije, odbili od svoje tisočletne (glede na narodno zavest potencialne, glede na način življenja povsem realne) zgodovine: od svoje zibelke in usode: od Evrope?

Razpravljati danes, če smo leta 1918 ravnali prav, ko smo sledili klicu Ivana Cankarja in pustili Avstrijo v njenem lastnem dreku, je najbrž odveč. Petdeset let življenja v skupnosti jugoslovanskih narodov je nespodbitno dejstvo.

○

Pa premislimo nekaj o tem odstavku: „Dovolj nam je mrtvih herojev, dovolj mučencev, KI SO PADLI ZA TISTO, ČESAR NI, potrebni so nam tisti, ki žive, žive za tisto, kar je in kar realno bo." Ne vem, na koga je to naslovljeno. Poznam pa jih dovolj, ki si že med vojno in revolucijo nismo nikdar zamišljali povojnega časa kot Indijo Koromandijo, v kateri bi nam same letele v usta pečene piške.

Vsem tistim, ki mislijo, kot sem prej povedal, pa bi dejal: MRTVIH SE NE DA ŠE ENKRAT UBITI! Tisti, ki so padli za domovino, bodo živeli večno. Ti pa, ki se oglašajo iz zakotja, bodo potonili v pozabo kot muhe enodnevnice, ko se zvrtinčijo v vodo. Čeprav se nekateri trudijo, da bi pozabili in pokopali mrtve, le-ti vstajajo sami, kajti kri ni voda in njihovo seme klije skozi in mimo „nulte situacije". Neki mislec je dejal: ČE SE IMAJO SEDANJI RODOVI POHVALITI S TEM, DA VIDIJO DLJE IN BOLJE V PRIHODNOST, NAJ SE ZAVEDAJO, DA STOJE NA RAMENIH SVOJIH PREDNIKOV. Naša svoboda pa je zgrajena na rekah krvi in gorah kosti, kot je dejal Tito. Obnje se bo spotaknil vsakdo, ki bi rad rušil to, kar smo mi zgradili.

○

Slovenci pa se še enkrat otresimo zaverovanosti v zahodno Evropo in njen mit. Izgubimo vendar že enkrat svoj manjvrednostni, malomeščanski kompleks. Evropa postaja enotna, ne sramujmo se Balkana. Kajti, tudi Balkan ni več območje, s katerim so barantale velike sile. Na Balkanu je beseda „svoboda" pomenila več kot kjerkoli v Evropi, bodisi takrat, ko so svet strahovali Turki, ali ko so nemški tanki stali pred Moskvo in so nemški škornji gazili po Parizu. Če so se do danes ljudje premalo naučili iz zgodovine, so krivi tisti, ki so zgodovino prikrivali ali izkrivljali. Poglejmo v zgodovnio in skozi njo prihodnost. In verujmo, da je tudi naša. Človeštvu smo dali svoj prispevek. Nič nas naj ne bo sram. Raje bodimo ponosni. Slovenci smo tudi kot Jugoslovani lahko Evropejci.

Tone Svetina

Iz gospodarsko-družbene revije SLOVENIJA/PARALELE (Ljubljana, 43/1975) ponatiskujemo članek, v katerem je avtor „Ukane" Tone Svetina nanizal zanimive misli o narodnoosvobodilnem boju in nacionalni zavesti; marsikatera njegova ugotovitev velja tudi za razmere na Koroškem.

Pisec velikega romana o osvobodilnem boju slovenskega naroda pa je znan tudi kot likovni umetnik. Iz starega orožja in drobcev streliva, torej iz materiala, ki je bilo namenjeno ubijanju, ustvarja like, ki obsojajo vojno in pobijanje ter so simbol miru in svobode.

Na levi: BOG VOJNE — na desni PTICA ZMAGE

ŠPORTNI VESTNIK

Zmagoslavje Zahomčanov

Ob koncu minulega tedna sta bili v Zahomcu v Ziljski dolini kar dve smučarski prireditvi — v soboto je bilo deželno prvenstvo v smučarskih skokih, v nedeljo pa 22. Mednarodno tekmovanje za „Ziljski pokal". Obe prireditvi sta se odvijali na znani Bloudkovi skakalnici, ki dovoljuje skoke do 60 m daljave.

Na deželnem prvenstvu so prepričljivo po vrstnem redu zmagali: Karl Schnabl, Hans Wallner, Hans Millonig in Sepp Gratzer, vsi člani Športnega društva Zahomec. V okviru deželnega prvenstva za šolarje sta na mali skakalnici v skupini I in v skupini II zmagala Zahomčana Bernhard Pipp in Sigi Godec, kar seveda predstavlja lep uspeh zahomškega naraščaja.

V nedeljo na 22. Mednarodnem tekmovanju za „Ziljski pokal", katerega se je udeležilo okrog 2000 ljudi, je ponovno zmagal Karl Schnabl (izenačil Millonigov rekord skakalnice — 58 m), kateremu so sledili klubski tovariši Sepp Gratzer, Hans Wallner in Hans Millonig. 7. mesto je zasedel Kranjčan Janez Gorjanc.

Prireditev sta obiskala tudi podpredsednik Avstrijske smučarske zveze dr. Kerstnig in predsednik ASKÖ Tschernitz. Razdelitev nagrad je bila v gostilni Millonig, kjer je predsednik Športnega društva Zahomec odvetnik dr. Janko Wiegele v kratkih besedah orisal zgodovino tekmovanj za „Ziljski pokal" in pri tem poudaril, da je bil Zahomec že od nekdaj zbirališče športnikov obeh narodov v deželi in treh sosednih dežel. Po njegovem mnenju ni prav nič nenavadnega, da ima Zahomec tako dobre skakalce, ko pa so jih že od mladih let naprej pravilno trenirali in gojili. Obema zastopnikoma ŠD Zahomec na olimpijskih igrah v Innsbrucku je dr. Wiegele želel mnogo uspeha, da bi na srečanju mladine vsega sveta v Innsbrucku nastopila kot prava športnika, kot sta pač bila vzgojena v Zahomcu.

Rezultati deželnega prvenstva: 1. in koroški prvak Karl Schnabl (ŠD Zahomec) 228,4 (57,5-55,5), 2. Hans Wallner (ŠD Zahomec) 219,1 (53,5-53,5), 3. Hans Millonig (ŠD Zahomec) 212,8 (52,5-53,5), 4. Sepp Gratzer (ŠD Zahomec) 210,9 (52-53,5).

Rezultati 22. mednarodnega tekmovanja: 1. Karl Schnabl (ŠD Zahomec) 238,0 (58-57), 2. Sepp Gratzer (ŠD Zahomec) 219,2 (54,5-54), 3. Hans Wallner (ŠD Zahomec) 217,4 (54-54), 4. Hans Millonig (ŠD Zahomec) 214,9 (55-53). Najboljši med inozemci je bil Jugoslovan Janez Gorjanc, ki je dosegel 7. mesto (49,5-49,5) 192,3 točke.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu vabi na

komedijo v dveh dejanjih

SREČKA

v nedeljo 1. februarja 1976 ob 14.30 in 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Igrajo igralci domačega prosvetnega društva.

Prisrčno vabljeni! *Odbor*

Slovensko prosvetno društvo „Rož" v Št. Jakobu v Rožu vabi na spevoigro

VASOVALCI

ki bo v nedeljo 25. januarja 1976 ob 19.30 uri v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu.

Gostuje: Trio „Korotan" s pevci SPD „Danica" iz Št. Vida v Podjuni.

Vsi prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" Šteben pri Pliberku vabi na

KONCERT

NOVOUSTANOVLJENIH MOŠKIH ZBOROV

- **„F. L. Lesičjak" SPD „Edinost" Šteben**
- **SPD „Trta" Žitara vas**
- **SPD „Vinko Poljanec" Škocijan**

ki bo v soboto 24. januarja 1976 ob 19.30 uri pri Šoštarju v Globasnici.

Po koncertu plesna zabava.

Prisrčno vabljeni!

VSAKO PREŠTEVANJE JE BREZOBZIREN DIKTAT...

(Nadaljevanje s 1. strani)

pravico, da sama odloča o stvareh, ki se nje neposredno tičejo. Na podlagi zgodovinskih izkušenj smo koroški Slovenci ugotovili, **da pomeni ugotavljanje ali preštevanje legalizacijo vseh dosedanjih protislovenskih stremljenj in sadov germanizacije.** Načrtovano ugotavljanje oziroma ljudsko štetje posebne vrste pa zavračamo tudi zato, ker hočemo enakopravno soustvarjati na vseh področjih družbenenga življenja.

● **Kakršno koli štetje bo na prizadetem ozemlju nujno privedlo do zaostritve razmer, do trajnega narodnostnega boja.** Tega se tisti, ki silijo k ugotavljanju, dobro zavedajo. Vso odgovornost za posledice tega ukrepa pa nosijo tudi zagovorniki ugotavljanja, ki jim je le sredstvo za dosego političnih koristi. **Ugled Avstrije v mednarodni** javnosti, ki je obremenjen zaradi neizpolnjevanja mednarodnih obveznosti, bo s takšnim „reševanjem" le še bolj trpel.

● Zagovorniki nacionalistične politike in protimanjšinskih ukrepov žanjejo uspehe predvsem zaradi tega, **ker manjka primerne demokratične vzgoje,** ki bi že mladino navajala k duhu enakopravnosti in sožija; prav tako manjka objektivnost na področjih javnega obveščanja. Zato je naloga vseh družbeno-političnih dejavnikov v deželi in državi, da s pomočjo zakonodaje, vzgoje in sredstev javnega obveščanja ustvarijo na vseh področjih **enakopravna izhodišča za vse državljane ne glede na narodno pripadnost.**

Drugi del posvetovanja je bil namenjen razpravi o vsebini in oblikah boja proti ugotavljanju oziroma štetju posebne vrste, ki ga nam hočejo vsiliti kljub vsem upravičenim opozorilom in utemeljenim argumentom. Zato moramo v tem videti brezobziren diktat; takega diktata pa koroški Slovenci ne moremo in nočemo sprejeti. Posvet je bil zaključen s soglasnim sklepom, da bomo koroški Slovenci enotni z združenimi močmi ter ob podpori demokratičnih sil narodasoseda napravili vse, **da se naša vprašanja ne bodo reševala z nedemokratičnimi sredstvi vsiljenega štetja, marveč po besedi in duhu državne pogodbe.**

V A B I L O

na veselo lutkovno igro

MEH ZA SMEH

- **v petek 23. 1. 1976 ob 13.30 uri v ljudski šoli v Sele-Kotu. Prireditelj: SPD „Košuta"**
- **v nedeljo 25. 1. 1976 ob 10.30 uri v farni dvorani v Selah. Prireditelj: KPD „Planina"**
- **v nedeljo 25. 1. 1976 ob 14.00 uri „Pri Foltu" v Slovenjem Plajberku. Prireditelj: SPD „Vrtača"**
- **v nedeljo 25. 1. 1976 ob 16.00 uri pri Adamu v Svečah. Prireditelj: SPD „Kočna"**
- **v torek 27. 1. 1976 ob 12.00 uri v ljudski šoli v Ledincah. Prireditelj: otroška mladina**
- **v torek 27. 1. 1976 ob 15.00 uri v farni dvorani v Št. Ilju. Prireditelj: Katoliško društvo v Št. Ilju**
- **v sredo 28. 1. 1976 ob 13.30 uri v ljudski šoli na Obirskem. Prireditelj: SPD „Obir"**
- **v sredo 28. 1. 1976 ob 16.00 uri v farni dvorani v Pliberku. Prireditelj: Farna mladina**

Nastopa: Dramska skupina Koroške dijaške zveze iz Celovca

Prisrčno vabljeni!

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 24. 1.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Družinski obzornik — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 11.05 Zeleni magazin — 13.30 Lepi glasovi, prijetne melodije — 14.00 Voščila — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Servis — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 20.05 Vašo številko, prosim — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 25. 1.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pravljica — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.15 Iz mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 17.05 Veselite se življenja — 18.15 Okretnica jugovzhod — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 20.05 Avstrijska rallye — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 26. 1.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Z zvenečo igro — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 „Beli volk" — 17.10 Kar radi slišimo — 17.51 Oddaja združenja industrialcev — 19.07 Melodija za vsaki letnik — 20.05 Radijska igra — 21.05 Dvojno dno Prima Levija — 21.30 Udarec za udarcem.

TOREK, 27. 1.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Iz življenja koroških glasbenikov ljudske glasbe — 14.45 Koroški srednjeveški napisi — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 „Otroci brez bodočnosti!" — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.52 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Ljudska glasba — 20.05 Zveneča alpska dežela — 21.10 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.10 Šport.

SREDA, 28. 1.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Ljudska glasba z Dunaja — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 Za potrošnike — 17.10 V dunajski kavarni — 17.52 Oddaja delavske zbornice — 19.07 Kjer se poje — 19.30 Za prijatelja planin — 20.05 V sredo zvečer v studiu Oberösterreich — 21.30 Dovolite, moje ime je Cox — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 29. 1.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 Radio mavrica — 17.10 Operetne melodije — 17.52 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Avstrijske pihalne godbe — 19.45 Kmečka godba Rudi Platzer — 20.05 Zima na kmetiji — 21.00 Pojemo in pripovedujemo o deželi ob Dravi — 22.10 Šport.

PETEK, 30. 1.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Veselo zaigrano — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.15 To je naše mnenje — 17.10 Za konec tedna — 17.52 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Robert Stolz dirigira — 20.05 Koncert studia Koroške — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 24. 1.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 25. 1.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 26. 1.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Solistična glasba.

TOREK, 27. 1.: 9.30 Za našo vas — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 28. 1.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Zborovska glasba — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 29. 1.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Družinski magazin.

PETEK, 30. 1.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Komorna glasba.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 24. 1.: 11.55 Smuk za moške — 15.30 Koncertna ura — 16.30 Mala hišica — 17.00 Gradbišče — 17.30 Tom in Temza — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dober večer v soboto, želi Heinz Conrads — 18.25 Televizijska kuhinja — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Dali, dali — 21.50 Panoptikum — 22.15 23 korakov do prepada — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 25. 1.: 10.25 Slalom za moške — 11.40 Maribor: Veleslalom za ženske — 12.55 Slalom za moške — 16.30 Oddaja z miško — 17.00 Listamo v slikanici — 17.20 Sanjač — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Poj z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Največja prireditev sveta — 22.45 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 1.: 9.45 Slalom za ženske (Maribor) — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski raji — 18.25 „Mi" — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 21.05 Onedinova linija — 22.00 Ludwig van Beethoven — Klavirske sonate — 22.45 Poročila.

TOREK, 27. 1.: 10.15 Veleslalom za moške — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Lepa Marijana — 18.25 „Mi" — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Kdor se trikrat zlaže — 20.50 Sporočilo za Franklinovo — 22.35 Poročila.

SREDA, 28. 1.: 17.00 Nova iznajdba — 17.30 Black Beauty — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Vsi moji dragi — 18.25 „Mi" — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Zgodbe iz Avstrije — 21.05 In cvetijo vrtnice — 21.45 Pustolovščine dobrega vojaka Švejka — 22.45 Poročila.

ČETRTEK, 29. 1.: 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Follyfootova farma — 18.25 „Mi" — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Srečanje z živalmi in človekom — 20.55 Magret Dünser predstavlja prominenco — 21.40 Nepoznana lepotica — 23.15 Poročila.

PETEK, 30. 1.: 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V 80 dneh okrog sveta — 18.25 „Mi" — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Olimpijski drobci — 20.15 Komisar — 21.20 Festival režiserjev — 23.15 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 24. 1.: 16.35 Ob snidenju: Ljudje z varieteja — 18.00 Zvezdne ure — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Gre za glavo — 19.45 Možje brez živcev — 20.00 Galerija — 20.15 Pod spomeniškim varstvom — 21.50 Čas v sliki in šport — 22.10 „Teleobjektiv".

NEDELJA, 25. 1.: 15.30 Svet in znanost — 16.35 „Festival režiserjev" — 18.00 Spotlight — 18.30 Žena se je odločila za ljubezen — 20.00 Enciklopedija — 20.15 „200 let Burgtheatra" — 22.40 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 26. 1.: 17.55 Kaj je prognoza? — 18.25 Angleščina za začetnike — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Evropska dediščina — 20.00 Pustolovščine dobrega vojaka Švejka — 21.05 Politična dokumentacija — 21.55 Čas v sliki, kultura in šport.

TOREK, 27. 1.: 17.55 Kmetijstvo danes — 18.25 Angleščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Iskanje Adama — 19.30 Čarobne oblike — 20.00 Rastline, skrivnostni vladarji — 20.50 Čas v sliki, kultura in šport.

SREDA, 28. 1.: 17.55 Organizacija pisarne — 18.25 Francoščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Nenavadna dela dvornega slikarja Giuseppeja Arcimboldo — 19.50 Obrazi in pokrajine v Aziji — 20.00 Politična dokumentacija — 21.05 Trailer — 21.45 Čas v sliki, kultura in šport.

ČETRTEK, 19. 1.: 17.55 Obiskali smo atelje: Maximilian in Henriette Florian — 18.25 Ruščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Armenci in Seldžuki — 19.30 Fuji-Hakone — Japonska — 20.00 Tadellöser in Wolff — 21.40 Čas v sliki, kultura in šport.

PETEK, 30. 1.: 17.55 19. stoletje — 18.25 Nemščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Cesta kraljev — 19.45 Ikebana — 20.00 Friederich Gulda. Njegova pot od Bacha do Anina — 20.45 Novo v kulturi — 21.20 Čas v sliki, kultura in šport.

V A B I L O

na

KUHARSKI TEČAJ

od ponedeljka 2. februarja ob 9. uri do srede 4. februarja ob 17. uri. Prijave sprejema do 27. januarja Dom prosvete, 9121 Tainach/Tinje, telefon (0 42 39) 642.

JUGOSLAVIJA

NEDELJA, 25. 1.: 7.25 Poročila — 7.30 Za nedeljsko dobro jutro — 7.55 Nekoč je bila hiša — 9.00 625 — 9.35 Otroška matineja — 10.25 Slalom za moške — 11.40 Veleslalom za ženske — 12.55 Slalom za moške — 14.10 Poročila — 14.15 Mozaik — 14.20 Kmetijska oddaja — Nedeljsko popoldne — 16.40 Košarka — 18.20 Hišica v preriji — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.05 Kapelski kresovi — 21.20 Mehika danes — 21.55 Šport — 22.10 Dnevnik.

PONEDELJEK, 26. 1.: 9.45 Slalom za ženske — 12.25 Slalom za ženske — 17.10 Pravljica iz lutkarjevega vozička — 17.40 Mala čudesa velike prirode — 17.55 Obzornik — 18.10 Marksizem v teoriji in praksi — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 I. Cankar: Za narodov blagor — 21.55 Propagandna oddaja — 22.00 Mozaik kratkega filma.

TOREK, 27. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 17.20 Zapojte z nami — 17.35 Mihec iz Lönneberga — 18.00 Obzornik — 18.15 Ne prezrite — 18.45 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mi med seboj — 21.00 Propagandna oddaja — 21.10 Vzgoja srca — 22.05 Dnevnik.

SREDA, 28. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 17.15 Svilena obleka — 17.30 Mojstri stare japonske obrti — 17.55 Obzornik — 18.10 Od zore do mraka — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna: Rdeča kalina — 21.50 Miniature — 22.05 Dnevnik.

ČETRTEK, 29. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 17.15 Otroška oddaja — 17.30 Ariel — 18.25 Veliki lov — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pesem (nadaljevanka) — 20.50 Kam in kako na oddih — 21.00 V živo: „Domovina, si še kakor zdravje?" — Poročila.

PETEK, 30. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 16.55 Pred zimskimi olimpijskimi igrami — 17.25 Križem, kražem — 17.35 Glasbena pravljica — 17.55 Obzornik — 18.10 Zbori sveta — 18.50 Kako bomo živeli jutri — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.00 Teversenove pravljice — 20.35 Grafične tehnike — 21.05 Dnevnik — 21.25 Šerif v New Yorku.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.